

Kapitola 3

Evropský rozměr české zahraniční politiky

Vít Beneš, Mats Braun

Zatímco rok 2009 byl pro Českou republiku v evropských záležitostech nesmírně dramatický a poznamenaný ratifikací *Lisabonské smlouvy* a českým předsednictvím v Radě EU, rok 2010 se nesl v duchu nového začátku. Oproti minulému roku jsme nezaznamenali žádné výrazné politické štěpení v evropských otázkách.

Česká republika se po ukončení českého předsednictví mohla soustředit na reflexi změn ve svém koordinačním mechanismu evropské politiky a na ujasnění politických priorit ve vztahu k EU. Politická diskuse v roce 2010 se spíše než otázky budoucnosti Evropské unie věnovala konkrétnější agendě, jako např. *Strategii Evropa 2020*, finanční perspektivě po roce 2013 či reformě Paktu stability a růstu.

Po květnových volbách do sněmovny českého Parlamentu zrušila nová vláda pozici ministra pro evropské záležitosti. Programové prohlášení vlády P. Nečase obsahovalo cíl vypracování koncepce působení ČR v EU. Jedná se o první strategický dokument tohoto typu v oblasti od roku 2004, kdy tehdejší kabinet nechal vypracovat *Koncepci směřování České republiky v rámci Evropské unie na léta 2004 až 2013*.¹ V roce 2010 probíhala příprava koncepce působení ČR v EU (termín jejího dokončení není stanoven), zároveň vláda zaujala pozice k několika dlouhodobým tématům evropské integrace, jako je kohezní politika nebo společná zemědělská politika.²

EVROPSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: VÝCHODISKA A POLITICKÝ KONTEXT

Během roku čeští aktéři diskutovali o různých aspektech implementace *Lisabonské smlouvy*, dále pak tzv. *Strategii Evropa 2020* a ekonomické problémy několika členských států eurozóny. Významná část diskuse byla také věnována finanční perspektivě EU po roce 2013. V této souvislosti česká vláda a rezorty začaly řešit pozice ČR. V klíčových otázkách evropské integrace byla zachována kontinuita mezi pozicemi vlády J. Fischera (do konce července) a P. Nečase. V prezentaci analýzy rozlišujeme mezi diskusí o směřování EU a směřování ČR v EU.

Směřování EU

Po ukončení ratifikačního procesu *Lisabonské smlouvy* se dostává otázka institucionálních reforem EU do pozadí. Diskutovalo se sice hojně o tématech implementace *Lisabonské smlouvy*, fungování Evropské služby pro vnější akce (ESVA) a občanské iniciativy, debaty byly ale spíše technické a analytické než vizionářské. Zatímco v roce 2009 se v souvislosti s ratifikací *Lisabonské smlouvy* vyprofilovaly dvě jasně kontrastující pozice zastánců a odpůrců *Lisabonské smlouvy*, během roku 2010 dochází k otupení sporů. Čeští politici se stali více pragmatickými a postupně opouštěli dříve velmi protichůdné postoje. Přesto můžeme pozorovat politickou propast, která do velké míry odpovídá levicovo-pravicové škále.

Zdá se, že během sledovaného období je štěpení na levici a pravici důležitější než štěpení na zastánce a odpůrce prohlubování evropské integrace, jež dominovalo předchozímu roku. V českém kontextu jsou dominantní levicové názory (ČSSD) zároveň proevropskými a v řadě otázek se přibližují evropskému mainstreamu. Nová trojkoalijní vláda dala v programovém prohlášení najevo své evropské priority. Podle Nečasovy vlády by primárním úkolem EU mělo být zvýšení konkurenceschopnosti Evropy. Cíl vlády je v souladu s dlouhodobým stanoviskem ODS, jež zastává názor, že by se EU měla soustředit na své původní hodnoty, tj. hodnoty čtyř svobod (pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu).³ O tato východiska se opírá i vládní kritika unijních návrhů na regulaci a ochranu životního prostředí, které mohou mít negativní dopady na ekonomiku. V prohlášení logicky chybí levicová témata (sociální dimenze evropské integrace), naopak v souladu se svým mírně euroskeptickým/eurorealistickým přesvědčením se vláda jasně vymezuje proti dalšímu transferu kompetencí z členských států směrem k evropským institucím a prosazuje přísnou kontrolu dodržování principu subsidiarity.⁴

Levicové strany naopak obhajují sociální dimenzi EU, což bylo patrné i během diskuse o tzv. *Strategii Evropa 2020*. Česká pozice vůči tomuto dokumentu, kterou vypracovala Fischerova vláda, zdůrazňuje, že strategie by měla být definována úžeji, než jak navrhuje Komise, a že by se měla soustředit na ekonomický růst a zaměstnanost.⁵ *Strategie Evropa 2020* vyvolala bouřlivou diskusi zejména v Senátu.⁶ Diskusi vyvolal vládní argument, že růst povede přirozeně k odstranění chudoby, debata se vedla i o smyslu strategie jako takové v souvislosti s krachem jejího předchůdce (*Lisabonské strategie*). ČSSD prezentovala stanovisko, které bylo v souladu se Skupinou progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu. Tato skupina naopak chtěla, aby byla více přítomna sociální dimenze.⁷

V otázce občanské iniciativy lze pozorovat stejné politické rozštěpení. Senátoři za ODS se postavili skepticky k možnosti zavádět prvky přímé demokracie na úrovni EU, což odpovídá jejich obecné preferenci zastupitelské demokracie před přímou.⁸ Vláda J. Fischera vyslovila k otázce *Zelené knihy* Komise názor, že je nutné postupovat obezřetně a brát ohled na skutečnost, že členské státy mají různé tradice přímé demokracie. Tento kabinet proto kladl důraz zejména na opatrnost a navrhl např. zvýšení podílu občanů členského státu z 0,2 % na 1 % celé populace státního celku. Současně poukázal na fakt, že minimální počet států by v žádném případě neměl být nižší než

jedna třetina.⁹ Český Senát měl ve svém vyjádření velmi podobné připomínky jako vláda.¹⁰ Můžeme také poznamenat, že debata na toto téma byla v obou komorách parlamentu v zásadě nekonfliktní,¹¹ přestože ČSSD podporovala méně restriktivní pravidla pro občanskou iniciativu.¹²

Co se týká Evropské služby pro vnější akce (ESVA), panuje v ČR konsenzus nad tím, že aby ESVA mohla legitimně fungovat, je potřeba na vyšších pozicích v hierarchii služeb zajistit zastoupení všech členských států. Čeští politici napříč politickým spektrem považují zastoupení ČR za klíčové. Panuje také shoda, že delegace EU nemohou nahradit velvyslanectví členských států, které dokážou lépe obhájit např. národní obchodní zájmy. Na české politické scéně i nadále panuje konsenzus v dlouhodobých prioritách rozšiřování EU a posilování energetické bezpečnosti EU.¹³

Po volbách se staly součástí vládní koalice dvě relativně nové politické strany: TOP 09 a Věci veřejné (VV). Jako indikátor jejich evropských preferencí mohou sloužit přihlášky TOP 09 a VV do evropských politických stran. TOP 09 na podzim podala přihlášku do Evropské lidové strany (ELS) a Věci veřejné uvažují o členství v Evropské liberální, demokratické a reformní straně (ALDE).¹⁴ VV zatím nemají zformulované názory na řadu témat evropské a zahraniční politiky, tato politická strana se nezapojila ani do debaty o občanské iniciativě, přestože má ve svém politickém programu podporu přímé demokracie.

Směřování ČR v EU

Po ukončení českého předsednictví převládá mezi politiky názor, že by se Česká republika měla soustředit na menší počet klíčových otázek, což je i jeden z důvodů pro vypracování koncepce působení ČR v EU. Po implementaci *Lisabonské smlouvy* vzrostl význam vnitřní koordinace zastupování ČR v EU. Protože se nyní více otázek rozhoduje kvalifikovanou většinou, musí Česká republika lépe identifikovat klíčové priority.¹⁵

V roce 2010 nevěnovaly české politické elity diskusi o směřování ČR větší pozornost. Část české politické špičky prosazuje něco, co bychom mohli označit za minimalistické členství v EU. Tito politici často odmítají návrhy ze strany EU a nepovažují za důležité, aby ČR byla členem všech dimenzí evropské integrace. Podle zbývající části politického spektra by měla ČR usilovat o silnou EU mj. tím, že bude přispívat k hledání společné pozice, podporovat dohodnutý konsenzus a účastnit se všech úrovní spolupráce. Jako příklad si můžeme vzít diskusi o bankovní dani. V červnu vláda premiéra Fischera v souladu s prioritami ODS odmítla zavedení bankovní daně a vyhradila si právo opatření nezavést.¹⁶ Naopak ČSSD tento krok odmítla s argumentem, že ČR svým postojem poškozuje a oslabuje EU, protože znemožňuje zformování společné evropské pozice v této otázce (proti opatření se postavila pouze ČR a Itálie).¹⁷

V dlouhodobé časové perspektivě řeší česká politická scéna otázky spojené se zavedením společné evropské měny. Mělo by dojít k jejímu zavedení? Pokud ano, kdy k tomu bude vhodný okamžik? Během roku 2010 dostali odpůrci eura v podobě řecké ekonomické krize další argument proti vstupu do třetí fáze EMU. Prezident V. Klaus považoval krizi eurozóny za důvod, aby vláda požádala o formální výjimku z třetí fáze EMU, podobně jako tomu je ve Velké Británii a Dánsku. Tento požadavek však

vláda zamítla.¹⁸ Během roku Klaus také vetoval zákon o České národní bance, který měl upravit její fungování po zavedení eura v ČR. Pokud se soustředíme na postoje politických stran k zavedení eura, pak ČSSD nadále prosazuje jeho relativně brzké zavedení. Na začátku roku strana prezentovala plán, jehož cílem bylo zavedení eura v roce 2015.¹⁹ Zavedení evropské měny podporují i nové politické strany v dolní komoře českého Parlamentu – TOP 09²⁰ a Věci veřejné.²¹ Ale v roce 2010 žádná z těchto tří stran otázku zavedení eura aktivně neprosazovala. Na druhé straně ODS a KSČM zastávají vůči zavedení eura opatrný postoj. ODS v delší časové perspektivě veřejně neodmítá možnost zavedení společné evropské měny, zároveň ale tvrdí, že euro lze přijmout až ve chvíli, kdy to bude výhodné pro ČR. Reálně to znamená, že euro v následujících několika letech není pro ODS prioritou.²² KSČM argumentuje podobně, ovšem z odlišné perspektivy. Pro komunisty by brzké zavedení eura znamenalo příliš razantní ekonomická opatření s negativními sociálními dopady.²³

Veřejné mínění vůči euru se změnilo více než pozice politických stran. V roce 2010 se veřejné mínění poprvé většinově (55 procent) postavilo proti přijetí eura. Dokonce i menší firmy, jež byly v minulosti největšími zastánci eura, opouštějí svůj názor, že přijetí eura je výhodné.²⁴ Vláda zaujala ke společné evropské měně váhavý postoj. Ani kabinet J. Fischera, ani ten P. Nečase nestanovily termín pro vstup ČR do eurozóny.²⁵

Mezi stranami vládní koalice probíhala i debata o vnitrostátních mechanismech týkajících se členství České republiky v EU, která se promítla i do koaliční dohody. Za prvé se strany rozhodly zrušit pozici ministra pro evropské záležitosti (viz níže). Za druhé se koalice dohodla, že „v případě zásadních institucionálních změn EU vyžadujících úpravu primárního práva“ bude přesun dalších pravomocí z ČR na EU potvrzován referendem.²⁶

V diskusi o ratifikaci případných institucionálních změn EU referendem se TOP 09 stavěla proti tomuto návrhu, nakonec souhlasila s argumentem, že není pravděpodobné, že taková změna nastane během volebního období. ODS a VV podporovaly návrh na referendum z odlišných důvodů. Pro ODS, která obecně preferuje nástroje zastupitelské demokracie před přímou demokracií, je referendum nástrojem na zpomalení evropské integrace, naopak postoj VV vychází z jejich obecné preference pro přímou demokracii.

EVROPSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: AGENDA A UDÁLOSTI

V následující části se soustředíme na vládní agendu a politiku. Jestliže předchozí část shrnula ideová východiska českých politiků týkající se směřování EU a české zahraniční politiky v rámci EU, potom následující text představuje reálnou podobu evropské dimenze české zahraniční politiky tak, jak byla naplňována v kontextu vnějších a vnitropolitických omezení a vlivů.

Agendu v této části lze rozdělit do tří skupin. Za prvé se budeme zabývat opatřeními souvisejícími s implementací *Lisabonské smlouvy* (Evropská občanská iniciativa,

Evropská služba pro vnější činnost). Druhou skupinu tvoří celounijní aktivity reagující na finanční a hospodářskou krizi (*Strategie Evropa 2020*, regulace finančních služeb) a konečně poslední velkou skupinou jsou kroky k posílení koordinace rozpočtových a hospodářských politik mezi členy eurozóny (posílení Paktu o stabilitě a růstu, Evropský stabilizační mechanismus).

Evropská občanská iniciativa

Institut evropské občanské iniciativy (tzv. evropská petice) je zakotven v *Lisabonské smlouvě* (čl. 11 odst. 4 SEU). Evropská debata o způsobu jeho implementace začala už v roce 2009, kdy Komise (v polovině listopadu) vydala *Zelenou knihu o evropské občanské iniciativě*. Z ní vycházel i návrh nařízení, který Komise předložila 31. března.²⁷ Komise navrhla, aby Evropská občanská iniciativa byla uznána v případě, že se k ní připojí alespoň 1 mil. občanů z třetiny členských států. Minimální počet signatářů z jednotlivých členských států by měl být závislý na jejich lidnatosti.²⁸

Vládní V-EU schválil 18. ledna *Rámcovou pozici k Zelené knize o Evropské občanské iniciativě*, 3. května pak i *Rámcovou pozici k návrhu nařízení EP a Rady k Evropské občanské iniciativě*. Na obecné úrovni vláda (a stejně tak Poslanecká sněmovna a Senát) nepodporovala posilování prvků přímé demokracie na úrovni EU.²⁹ Usilovala o zvýšení minimálního počtu osob z jednotlivých členských států pro podpis „evropské petice“, aby byla platná (Komise navrhovala 0,2 %, ČR požadovala 1 %). Tento zdrženlivý postoj byl obhajován odkazem na riziko zneužití evropské petice extremisty nebo lobbisty.³⁰ Vláda také požadovala pouze jednostupňové procedury přezkumu *ex ante*, a to při registraci.³¹ Česká republika vystupovala proti uplatnění principu degresivní proporcionality při určování určení minimálního počtu občanů z jednotlivých států (navrhuje uplatnění jednoho procentního čísla platného pro všechny státy).³²

Evropská služba vnější akce

Vytvoření Evropské služby pro vnější činnost bylo jedním z hlavních bodů implementace *Lisabonské smlouvy* v 1. polovině roku 2010.³³ Návrh rozhodnutí Rady o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost zpracovaný Vysokou představitelkou pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku byl vypracován na konci března.³⁴ Rozhodnutí Rady o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost bylo nakonec přijato (se zpožděním oproti původnímu plánu) až 26. července.³⁵

Česká diplomacie věnovala procesu budování Evropské služby pro vnější akce velkou pozornost, ať již se jednalo o obecné otázky fungování delegací EU nebo o praktické otázky spojené s personálním obsazením Evropské služby pro vnější akce. O základních parametrech a náplni činnosti ESVA bylo rozhodnuto už na Evropské radě v říjnu 2009 ve *Zprávě předsednictví o Evropské službě pro vnější činnost*.³⁶ Nemálo aktivit s vnější dimenzí (obchod, rozšiřování a politika sousedství, energetika apod.) zůstává v portfoliu jednotlivých komisařů, ani koordinace rozvojové spolupráce nepřešla zcela pod vysokou představitelku a její ESVA. Konzulární pomoc zatím zůstává v kompetenci členských států EU, delegace EU nebudou chránit obchodní zájmy. Očekává se, že funkce delegací bude v blízké budoucnosti hlavně servisní: sdílení in-

formací a vytváření společných analýz s členskými státy.

Co se týče SZBP jako takové a dalších politik s vnější dimenzí (sousedská politika a další), česká diplomacie s nevolí sledovala některé nekoordinované a unilaterální zahraničněpolitické aktivity³⁷ větších členských států ve vztahu k třetím zemím (např. Rusku).³⁸ Členské státy nejsou schopné najít jednotný postoj (nejenom) ke strategickým partnerům EU.

V podobném duchu je vnímána i ESVA: sama myšlenka je českou diplomacií vnímána pozitivně jako nástroj k efektivnějšímu působení EU na mezinárodní scéně jako silného a důvěryhodného globálního hráče. Krátkodobá očekávání české diplomacie ohledně ESVA byla ale spíše umírněně skeptická, evropská diplomacie nenahradí diplomacii národní (to ani není vnímáno jako žádoucí) a v dohledné době neodstraní mnohohlasnost, nekoordinovanost a tedy ani přetrvávající nedostatky v efektivitě SZBP.

Ostrá bitva se odehrála nad personálními otázkami. Vysoká představitelka se členským zemím zavázala, že k roku 2013 bude jedna třetina členů ESVA tvořena zástupci národních diplomacií. Pro výběr členů ESVA nebyly stanoveny geografické kvóty, nicméně vysoká představitelka přislíbila, že při obsazování postů v ESVA bude spravedlivě rozdělovat posty mezi staré a nové členské státy. Rozruch na české politické a mediální scéně mezitím vyvolala studie Polského institutu mezinárodních vztahů (PISM),³⁹ která analyzovala stávající zastoupení EU, ze kterých se mají stát ambasády v rámci ESVA. Ze studie vyplývá, že ze 115 velvyslanců, kteří vedou zastoupení EU, pochází pouze dva z nových členských států přistoupivších k EU po roce 2004. Analýza odhalila i nedostatky v jazykové vybavenosti stávajících velvyslanců a genderovou nevyváženost na postech vedoucích delegací EU. Hrozbě malého zastoupení v diplomacii EU státy Visegrádské čtyřky čelily společným prohlášením.⁴⁰

Česká diplomacie aktivně podporovala české uchazeče o pozice v ESVA.⁴¹ První výběrové řízení na 32 vedoucích delegací EU bylo vyhlášeno na jaře, druhé v létě roku 2010. Podle dostupných neoficiálních informací usilovali čeští kandidáti o unijní posty nejenom v tradičních oblastech zájmu české zahraniční politiky (Gruzie), ale i v exotičtějším destinacích, jako jsou Jižní Korea, Jordánsko, Nikaragua a Indie. Stranou pozornosti nezůstaly ani klíčové pozice na ústředí ESVA: podle neoficiálních informací byl kandidátem na post náměstka generálního tajemníka Jiří Šedivý, dosavadní náměstek generálního tajemníka NATO.⁴² V prvním kole bojů o nejvyšší posty čeští kandidáti nakonec neuspěli – žádný z nich nebyl vybrán na vedoucí pozici v delegacích či ústředí ESVA.⁴³ České ministerstvo zahraničních věcí přesto zůstává optimistické,⁴⁴ v neposlední řadě i proto, že tři čeští kandidáti byli zastaveni až v poslední fázi výběrového řízení a spolu s několika desítkami dalších kandidátů zůstávají ve hře o pozice v rámci ESVA.

Agentura pro evropské globální navigační systémy

Kromě toho, že se česká diplomacie snažila prosadit české kandidáty do pozic v nově ustavených unijních strukturách, lobbowała i ve prospěch Prahy jako možného sídla nových unijních institucí. Přibližně od roku 2006 usilovala ČR o to, aby v Praze sídlila Agentura pro evropské globální navigační systémy⁴⁵ (v českém tisku označovaná

jako administrativní sídlo nově vznikajícího systému Galileo), na počátku roku 2010 byla tato snaha zmíněna jako jedna z priorit ministra pro evropské záležitosti.⁴⁶ Hlavním konkurentem Prahy byl nizozemský Noordwijk,⁴⁷ nakonec se však podařilo pro český návrh získat mezi členskými státy dostatečnou podporu.⁴⁸ Administrativa družicového systému Galileo bude sídlit v budově bývalé České konsolidační agentury.

Rozhodnutí o umístění administrativního sídla systému Galileo v Praze byla významná mediální a PR událost, ministr Schwarzenberg jej dokonce označil za „*navýsost prestižní záležitost, evropský kosmos by se teď mohl točit kolem Prahy*“.⁴⁹ Bohužel jsme ale v roce 2010 nezaznamenali žádnou diskusi o strategickém významu systému Galileo nebo o jeho finanční udržitelnosti.⁵⁰ Systém Galileo má kromě civilního využití i svůj strategický a geopolitický rozměr, jeho smyslem je zajistit Unii strategickou nezávislost na Spojených státech (jejich vojenském systému GPS) a v delší perspektivě i nezávislost na budovaných a plánovaných systémech Ruska (Glonass), resp. Číny (Compas). Ambiciózní a nákladný projekt Galileo ohrožovaly v posledních letech vážné problémy technického a finančního charakteru. Kritickým byl rok 2007, kdy zkrachovala jednání mezi konsorciem soukromých společností a unijními institucemi (tzv. *public-private partnership*) ohledně financování a provozování systému a kdy bylo rozhodnuto o jeho plném financování z veřejných zdrojů.

Žádný z těchto strategických, (geo)politických a finančních aspektů se ale do české veřejné a parlamentní debaty nepromítl. Vládní dokumenty se omezují na vyjádření podpory pro realizaci Galilea jakožto strategického projektu opírajícího se o špičkové technologie, které mají Unii zajistit komparativní konkurenční výhodu.⁵¹

Strategie Evropa 2020

Jedním z klíčových témat vládní agendy i veřejného diskurzu se v roce 2020 stala *Strategie Evropa 2020*. Už 21. 12. 2009 schválil vládní V-EU rámcovou pozici České republiky ke *Strategii Evropa 2020*. Tato rámcová pozice označila jako klíčové výzvy Evropské unie pro období 2010–2020 stárnutí populace, nedostatečně rostoucí produktivitu práce, udržitelnost veřejných financí a rostoucí globální konkurenci.⁵² V návaznosti na *Sdělení Evropské komise Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní, udržitelný a začleňující růst*⁵³ ze začátku března pak vláda schválila 15. března aktualizovanou *Rámcovou pozici České republiky*⁵⁴ k tomuto návrhu Komise. Česká vláda (společně s ní i pravicová většina v Senátu a český podnikatelský sektor – viz část věnovaná aktérům) se k návrhu *Strategie Evropa 2020*, která by měla nahradit neúspěšnou lisabonskou strategii, stavěla přinejmenším zdrženlivě. Vláda požadovala omezený počet cílů,⁵⁵ odmítla i plošnou kvantifikaci cílů a požadovala „*zohlednění národních specifik*“,⁵⁶ tedy rozmělnění a oslabení celé *Strategie Evropa 2020* jako celoevropského nástroje. Některé cíle navrhované EK považovala vláda za nerealistické a naopak požadovala větší důraz na strukturální reformy a růst produktivity práce. Českými prioritami při projednávání *Strategie Evropa 2020* byly zaměstnanost, kvalitativní růst a konkurenceschopnost.⁵⁷ Česká republika odmítala jako „*nemyslitelný a nereálný*“ cíl snížení chudoby a kritizovala i způsob jeho kvantifikace (plošné snížení o 25 %), když poukazovala na to, že v ČR je už teď míra chudoby jedna z nejnižších (cca 8 %).⁵⁸ Naopak byl mezi hlavními cíli postrádán takový, který by se bezpro-

středně vztahoval ke konkurenceschopnosti EU.⁵⁹ V reakci na snahu Komise provázat rozpočet EU s cíly *Strategie Evropa 2020* vláda konstatovala, že cílů *Strategie Evropa 2020* musí být dosaženo především prostřednictvím realizace národních strukturálních a institucionálních reforem.⁶⁰

Zahájení nové strategie pro růst a pracovní místa dominovalo březnovému zasedání Evropské rady,⁶¹ kde bylo stanoveno pět hlavních cílů strategie (zvýšení zaměstnanosti, zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, snížení emisí skleníkových plynů, zlepšení úrovně vzdělání, podpora sociálního začlenění), pouze u tří cílů se dospělo k dohodě o konkrétních kvantifikovaných kritériích.⁶² Vyjednávání mezi členskými státy probíhala i na červnové Evropské radě, která definitivně potvrdila pět výše zmíněných cílů včetně kvantifikace ukazatelů (snížení chudoby bylo kvantifikováno závazkem snížit počet lidí v EU ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 mil. osob).⁶³

V návaznosti na březnové (a červnové) zasedání Evropské rady přijala vláda 7. června (aktualizováno 1. září) některé kvantifikované národní cíle *Strategie Evropa 2020*⁶⁴ spolu s dokumentem, který identifikuje hlavní překážky pro jejich naplňování a určuje způsob jejich dosahování.⁶⁵ Do přípravy těchto dokumentů byly podle Úřadu vlády ČR skrze setkání a konference vtaženy nejenom orgány státní správy, ale i pestrá paleta zainteresovaných aktérů. Přesto byla národní strategie kritizována, např. z řad odborů (viz níže v části věnované aktérům). Vláda ústy ministra pro evropské záležitosti J. Chmiela na oplátku kritizovala opoziční ČSSD a tripartitu za to, že se nepodílejí na přípravě národních cílů a podcílů *Strategie Evropa 2020*.⁶⁶

Na základě vládního usnesení ze 7. června byl vypracován také *Akční plán pro naplňování národních cílů ČR stanovených v rámci Strategie Evropa 2020*. Cílem a smyslem akčního plánu je „*souhrnně uvést a aktualizovat harmonogram plnění legislativních i nelegislativních aktivit, jež se váží především na naplňování národních cílů Strategie*“.⁶⁷ Akční plán bude aktualizován vždy ke konci měsíce října.

Regulace finančních služeb

Součástí evropské debaty byla i ožehavá otázka dohledu a regulace finančních trhů. O návrhu, motivovaném snahou přenést část odpovědnosti na řešení krize na bankovní sektory, jenž vzešel ze strany Francie a Německa, se na nejvyšší úrovni diskutovalo na červnové Evropské radě.⁶⁸ Vláda premiéra Fischera se postavila proti zavedení bankovní daně. Česko odůvodnilo svoji pozici tím, že opatření je příliš rigidní a nerespektuje odlišnosti jednotlivých zemí a zároveň že Unie nespecifikovala, jak by daň měla vypadat.⁶⁹ Velký vliv na formování vládní pozice měla Česká národní banka (viz níže), naopak opoziční ČSSD kritizovala vládu a postavila se za zavedení bankovní daně. Negativní stanovisko Fischerovy vlády bezesbytku převzala i nová vláda P. Nečase, jež mj. upozorňovala na nebezpečí tzv. morálního hazardu.⁷⁰ Vláda zaujala negativní stanovisko jak k možnosti zavedení bankovní daně, tak k možnosti zavedení daně z finančních transakcí.⁷¹

Na jednání Evropské rady byla ČR společně s Itálií jedinou zemí, která se proti bankovní dani postavila. ČR si nakonec v závěrech Evropské rady vyhradila právo nezavést systémy odvodů a daní pro finanční instituce.⁷² Podle vyjádření premiéra Fis-

chera pro Česko otázka bankovní daně „*je a byla velmi senzitivní*“. Kariérní diplomaté se ale v neformálních rozhovorech pozastavili nad určitou nečitelností českých priorit pro ostatní státy⁷³ a nepochopitelností českého odporu k bankovní dani v situaci, kdy ČR nemá veskrze žádný domácí bankovní sektor (českému trhu dominují dceřiné společnosti finančních ústavů z jiných členských zemí).

Kromě tzv. bankovní daně se na pořad jednání na evropské úrovni dostal i návrh na změny v dohledu nad finančním trhem (viz balíček pěti legislativních návrhů Komise z 23. září 2009). Podle těchto návrhů dochází k transformaci současných výborů třetí úrovně na tři nové evropské orgány dohledu. Návrh se setkal s ostrou kritikou vlády a především pak ČNB (bližší viz část věnovaná aktérům). Česká republika svůj odpor obhajovala tím, že se jedná o nežádoucí nárůst pravomocí orgánů EU dohlížejících na fungování finančního trhu. Nové unijní dohledové orgány by mohly zasahovat do chodu jednotlivých finančních institucí a jejich slovo by bylo větší než slovo národních regulátorů.⁷⁴ ČR nakonec zůstala ve svém odporu vůči finančnímu dohledu osamocená a s návrhem souhlasila.⁷⁵

Posílení Paktu o stabilitě a růstu, makroekonomický dohled

V roce 2010 probíhala v rámci EU intenzivní debata o koordinaci hospodářských politik a o způsobu řešení dluhové krize veřejného sektoru v některých členských zemích eurozóny a makroekonomické stabilitě. Debata se soustředila na přísnější kontrolu a sankce za neplnění Paktu o stabilitě a růstu,⁷⁶ které požadovalo především Německo v souvislosti se svým příspěvkem ke stabilizaci eurozóny.⁷⁷ Na stole se objevil např. návrh na pozastavení proplácení peněz z evropských fondů, vyloučení z eurozóny,⁷⁸ resp. ztráta hlasovacích práv. V květnu a v červnu vypracovala Komise dvě sdělení o prohloubení a rozšíření mechanismů hospodářského dohledu, jež mj. navrhuje zavedení tzv. evropského semestru (viz níže)⁷⁹ a spojení procesů Paktu o stabilitě a růstu a *Strategie Evropa 2020*.⁸⁰ 29. září zveřejnila Komise sérii návrhů (pět nařízení a jedna směrnice) navrhujeících poloautomatické sankce pro ty státy eurozóny, které překročí hranici ročního rozpočtového schodku (3 % HDP) a/nebo nebudou viditelně (o 5 % za 3 roky) snižovat celkové zadlužení.⁸¹

V rámci evropského semestru nejdříve Evropská rada na základě zprávy Komise zformuluje strategické pokyny týkající se politik. Následně národní státy přezkoumají své střednědobé rozpočtové strategie a vypracují národní programy reforem. V dubnu pak předloží Komisi rozpočtový výhled, k němuž se Komise vyjádří (doporučení Komise by měla být zapracována).⁸² Ministr financí M. Kalousek nevidí zavedení evropského semestru, tedy předložení rozpočtového výhledu na základě pravděpodobných indikátorů, jako problematické,⁸³ naopak premiér a prezident návrh na povinnost předložit návrh rozpočtu Komisi k vyjádření před jeho odesláním do národního parlamentu odmítli. Podle nich se jedná o pokus „*omezit suverenitu národních vlád v rozpočtové oblasti*“.⁸⁴

Česká vláda (V-EU) schválila 31. května *Rámcovou pozici ČR ke Sdělení Komise k posílení koordinace hospodářských politik*.⁸⁵ Co se týče sankcí za překročení tříprocentní hranice ročního rozpočtového deficitu a za nesnižování celkového zadlužení přesahujícího 60 procent HDP, ČR odmítala sankcionování států odebráním hlasova-

cích práv v Radě.⁸⁶ Na druhou stranu ČR velmi důrazně prosazovala, aby EU mohla v případě porušení pravidel státům „sáhnout“ na všechny platby, nikoliv jen na dotace, ale např. i na platby pro zemědělce. Podle premiéra by sankce měly být „pokud možno automatické, protože mají být dány pravidly, nikoliv rozhodování úředníků a politiků“. Podle vlády je pro ČR stabilita eura zásadní, ač není členem eurozóny.⁸⁷

Přestože vláda vehementně prosazovala zpřísnění sankcí za porušování rozpočtových pravidel členy eurozóny (požadovala velmi „striktní tlak“ na snižování deficitů),⁸⁸ ostře se postavila proti podobným sankcím za porušení rozpočtových pravidel i pro státy mimo eurozónu, tedy i pro Českou republiku.⁸⁹ V okamžiku, kdy hrozilo, že by se onen „velmi striktní tlak“ vztahoval i na ČR, přispěchal premiér Nečas s argumenty o nežádoucím „výrazném posílení Evropské komise“ a nesouladu takového opatření s českým ústavním pořádkem.⁹⁰

Evropský stabilizační mechanismus

V průběhu roku 2010 probíhala na unijní úrovni intenzivní jednání o podobě trvalého mechanismu pro záchranu předlužených zemí v období po roce 2013, kdy vyprší současný záchranný fond eurozóny. Debatu rozpoutal devítibodový německý plán na záchranu eura, který pronikl na veřejnost 19. května.⁹¹ Dokument se kromě posílení rozpočtových pravidel a sankcí za jejich porušení (viz výše) týkal i záchranného mechanismu zahrnujícího možnost řízeného bankrotu předlužených členů eurozóny. Česká vláda tento návrh podpořila. Podle premiéra Nečase je řízený bankrot země „finančně a rozpočtově zdravější proces než nalévání velkých částek do pomocných programů“.⁹²

Konečné rozhodnutí o zavedení stálého krizového mechanismu (Evropský stabilizační mechanismus – ESM) padlo na říjnové Evropské radě. Členské státy zavedly ESM pro zajištění finanční stability eurozóny jako celku, která si bude vyžadovat omezenou úpravu *Smlouvy o fungování EU* tak, aby byl zachován článek 125 (tzv. doložka *no bail-out*).⁹³ Nicméně definitivní rozhodnutí o způsobu implementace krizového mechanismu (skrže změnu *Lisabonské smlouvy*) bylo odloženo.

Česká republika kritizovala plány na změnu smluv, ministr zahraničních věcí je označil za „riskantní omyl“ v kontextu velmi složitého dojednávání a ratifikace *Lisabonské smlouvy*. Podle Schwarzenberga „budme rádi, že jsme to tehdy s velkou námahou dohodli“. Otevírat nová jednání by podle něj mohlo celou EU rozklít.⁹⁴ Podobně se vyjádřil i premiér, když sice připustil možnost změny smluv, ale preferoval by, aby se kvůli krizovému mechanismu nemusela smlouva měnit.⁹⁵ Krizový mechanismus by podle něj měl být co nejjednodušší.⁹⁶ Premiér pohrozil, že pokud by došlo k úpravě *Lisabonské smlouvy* a přenesení pravomocí na evropskou úroveň, pak by i Češi o těchto změnách s největší pravděpodobností rozhodovali v referendu.⁹⁷ Od těchto plánů nakonec ustoupil s poukazem, že změny smlouvy dohodnuté na prosincové Evropské radě nejsou dostatečně velké (referendum nebude v žádném členském státě).⁹⁸ Zároveň ale potvrdil, že součástí ratifikačního procesu bude i podpis prezidenta.⁹⁹

Úprava *Lisabonské smlouvy*, jež umožní v roce 2013 vytvoření Evropského stabilizačního mechanismu, byla odsouhlasena na prosincové Evropské radě.¹⁰⁰ Do *Li-*

sabonské smlouvy bude doplněn odstavec, který umožní zavedení stabilizačního mechanismu. Sám ESM bude zaveden skrze samostatnou mezivládní dohodu mezi státy eurozóny,¹⁰¹ jejíž podobu do března 2011 dojednájí ministři financí eurozóny. Státy, jejichž měnou není euro, jsou taktéž přizvány, budou-li mít na jednáních zájem. Poskytnutí jakékoli požadované finanční pomoci v rámci stabilizačního mechanismu bude podléhat přísné podmíněnosti.¹⁰² Premiér možnou účast České republiky v Evropském stabilizačním mechanismu odmítl.¹⁰³

Diskutujeme-li prohlubování hospodářské politiky eurozóny, nemůžeme se nedotknout otázky vstupu ČR do tohoto klubu. Podle informací českého tisku německá kancléřka deklarovala německý zájem na vstupu ČR do eurozóny.¹⁰⁴ Nicméně Česká republika se od možnosti přijmout euro stále více odklání. Vláda už ani neslibuje stanovení termínu přijetí eura, jako tomu bylo v minulosti. Premiér v prosinci prohlásil, že jeho vláda, jejíž funkční období vyprší v roce 2014, nestanoví žádné datum pro přijetí evropské jednotné měny.¹⁰⁵ Jak uvádíme na jiných místech této kapitoly, od prezidenta a ČNB zazněl požadavek na vyjednání trvalé výjimky ze vstupu do eurozóny.¹⁰⁶ Premiér označil vyjednání *opt outu* z přijetí eura za obtížné a navíc zbytečné, samu myšlenku nepřijetí eura nekritizoval.¹⁰⁷

Revize rozpočtu EU a budoucí finanční rámec

31. května schválil vládní V-EU dokument *Východiska pozice ČR pro jednání o reformě rozpočtu EU*,¹⁰⁸ který měl za cíl nastínit očekávaný vývoj a dosáhnout shody všech rezortů na jednotné pozici ČR k budoucí podobě rozpočtu EU a k financování jednotlivých priorit Unie.¹⁰⁹ V návaznosti na *Sdělení Komise k revizi rozpočtu EU*¹¹⁰ pak vláda dne 1. prosince schválila *Rámcovou pozici*,¹¹¹ která je východiskem pro jednání o revizi rozpočtu EU a jako základ pro jednání o budoucím finančním rámci.

Vláda v těchto dokumentech zopakovala svoji pozici, že bude trvat na udržení výše rozpočtu EU na úrovni 1 % HND EU a zachování sedmiletého cyklu.¹¹² ČR vítá návrh na zrušení zdroje založeného na DPH, zároveň ale odmítá možnost zavedení nového vlastního zdroje rozpočtu EU, který by nahradil zdroj z DPH, s poukazem na zasahování do výhradních kompetencí členských států v oblasti daňové politiky. Vláda také kritizovala Komisi za to, že v dokumentu dostatečně nevyjasnila svoji představu o reformě jednotlivých politik, o podobě příštího víceletého finančního rámce a o vymezení oblastí, kde by mohlo dojít k poklesu výdajů.¹¹³ V debatě o unijním rozpočtu na rok 2011 se ČR hlasitě připojila k deseti státům (mezi nimi byly i Německo, Francie a Velká Británie), které se vzepřely požadavku Evropského parlamentu na šesti procentní navýšení rozpočtu EU pro rok 2011.¹¹⁴ Na druhou stranu se ale Česká republika odmítla připojit k jinému dopisu (iniciovanému Velkou Británií a spolupodepsanému Německem, Francií, Nizozemskem a Finskem), který požadoval zmrazení rozpočtu v jeho absolutní výši k roku 2013. Podle premiéra by to znamenalo pro ČR velmi nevýhodný tlak na omezení prostředků vydávaných na kohezní politiku.¹¹⁵

Ostatní politiky

Vládní *Rámcová pozice* k revizi rozpočtu a budoucím finančním rámci¹¹⁶ poskytuje, kromě pozice k rozpočtu jako takovému, i unikátní přehled preferencí české vlády

v jednotlivých unijních politikách. U některých z nich se zastavíme. U kohezní politiky ČR požaduje, aby jejím hlavním cílem zůstalo snižování zaostalosti méně vyspělých členských států a regionů, odmítá její úzké provázání se *Strategií Evropa 2020* (blíže viz samostatný poziční dokument *Východiska pozice ČR pro jednání o podobě kohezní politiky EU po roce 2013*).¹¹⁷ Opět zde tedy vidíme skepsi ke *Strategii Evropa 2020* jakožto celoevropskému nástroji.

Česká republika podporuje posílení prostředků na vědu, inovace a vzdělávání, ovšem požaduje vyšší zapojení soukromého sektoru do vědeckovýzkumné činnosti. Souhlasí se zahrnutím cílů v oblasti energetické účinnosti, klimatické změny a energetické bezpečnosti do ostatních politik namísto vytváření nových programů. Nebude se ale bránit vzniku samostatného nástroje pro energetickou infrastrukturu.

Co se týče společné zemědělské politiky, ČR prosazuje „*postupné snižování*“ výdajů na tuto oblast a větší „*tržní orientaci*“ evropského zemědělství. Jejím hlavním cílem je ale zajištění spravedlivých podmínek pro všechny zemědělce v rámci EU. Česká vláda se dožaduje komplexní reformy, jež musí vést k „*posílení konkurenceschopnosti evropského zemědělství*“. Přitom společná zemědělská politika měla vždy za cíl posilovat schopnost zemědělských výrobků evropských farmářů obstát na domácích i světových trzích (mj. skrze unijní subvence a vývozní dotace pro evropské farmáře). ČR obhajuje status quo, když souhlasí s tím, aby zemědělská politika zůstala společnou politikou financovanou z rozpočtu EU, a odmítá návrhy na zavedení spolufinancování přímých plateb a tržních opatření z národních veřejných zdrojů.¹¹⁸

Česká republika ústy ministra zahraničních věcí požadovala zformování společné energetické politiky. Za tímto účelem navázala užší spolupráci s Francií, když se dohodla na vytvoření společné pracovní skupiny, v níž se obě země budou připravovat na energetický summit Evropské unie v roce 2011.¹¹⁹

EVROPSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY: IDENTIFIKACE A CHARAKTERISTIKA KLÍČOVÝCH AKTÉRŮ

V následující části se soustředíme na změny v konkrétní činnosti jednotlivých aktérů v roce 2010. Ke změnám došlo zejména na Úřadu vlády ČR. V roce 2007 vznikla pozice místopředsedy vlády pro evropské záležitosti (později přejmenované na ministr pro evropské záležitosti), který měl za úkol přípravu českého předsednictví a koordinaci v souvislosti s vyjednáváním o nové smlouvě EU. Rozhodnutí zrušit v roce 2010 pozici ministra pro evropské záležitosti dává v tomto kontextu logiku. Dalšími důvody pro zrušení tohoto postu byly úsporné opatření vlády a výsledky politických jednání o zahraniční politice mezi koaličními stranami (zejména mezi ODS a TOP 09).

V důsledku implementace *Lisabonské smlouvy* formálně posílila role parlamentů členských států v procesu tvorby unijní legislativy. Během roku 2010 měly parlamenty poprvé možnost využít tzv. žlutou kartu pro ochranu subsidiarity a tzv. červenou kartu v souvislosti s některými přechodovými ustanoveními. První zkušenosti ukazují, že parlamenty nejsou ochotny a schopny koordinovaně využívat výše zmíněné nástroje na kontrolu dodržování principu subsidiarity. Ambice jednotlivých parlamentů člen-

ských států aktivně se podílet na legislativním procesu EU se značně liší. Horní komora českého Parlamentu obecně patří mezi neaktivnější v EU, naopak dolní komora je méně aktivní.

Premiér

Oproti předchozímu roku se postavení premiéra v rámci mechanismu pro vytváření evropské politiky příliš nezměnilo. Premiér se podílí na vytváření integrační politiky zejména skrze Výbor pro Evropskou unii (V-EU), kterému předsedá.¹²⁰ V-EU je pracovním orgánem vlády, zasedá na dvou úrovních (vládní a pracovní). V-EU zasedající na nejvyšší úrovni má na starosti vypracovávání širších strategií působení ČR v EU a formulaci postoje ČR k zásadním otázkám projednávaným v orgánech EU.¹²¹ V-EU schvaluje i koncepci působení ČR v EU, o jejímž vypracování rozhodla vláda P. Nečase.

Během prvního pololetí roku 2010 byl premiérem J. Fischer, který vedl tzv. úřednickou vládu. Kvůli nejasnému mandátu svého kabinetu zaujal premiér Fischer občas trochu váhavější pozici k velkým a politicky citlivým otázkám evropské integrace. Nechtěl např., aby se jeho vláda pustila do diskuse o termínu zavedení eura.¹²² Považoval zrušení pozice ministra pro evropské záležitosti, o kterém po volbách rozhodla koalice ODS, TOP 09 a VV, za rozumný krok.¹²³

Zrušení pozice ministra pro evropské záležitosti může být interpretováno jako posun směrem k přímému angažmá premiéra v evropské agendě.¹²⁴ Na druhou stranu první půlrok vládnutí P. Nečase tuto hypotézu nepotvrdil. Jednání Rady pro obecné záležitosti, jež má podle *Lisabonské smlouvy* na starosti přípravu vrcholných setkání Evropské rady,¹²⁵ se nyní účastní ministr zahraničních věcí a nikoliv ministr z úřadu vlády, což posiluje spíše roli MZV.

Lisabonská smlouva završila a formalizovala praxi posledních let, během nichž Evropská rada získávala čím dál tím silnější postavení ve vztahu k původním institucím EU. Evropská rada je svébytný orgán, v němž jednání hlav vlád nebo států členských států (stejně jako funkce stalého předsedy Evropské rady) samo o sobě posiluje mezivládní charakter EU. Přesněji řečeno, v domácím kontextu *Lisabonská smlouva* posiluje roli předsedy vlády v unijní agendě. S *Lisabonskou smlouvou* se navíc změnila praxe účasti na Evropské radě. Před přijetím *Lisabonské smlouvy* bývalo zvykem, že se setkání Evropské rady účastnili také ministři zahraničních věcí. Nyní smlouva stanovuje, že jejich účast není automatická, ale záleží na konkrétní projednávané agendě.¹²⁶

Ministr pro evropské záležitosti (Sekce pro evropské záležitosti)

Na začátku roku 2010 došlo ke změně jednacího řádu vlády, kterou se formálně vymezily kompetence ministra pro evropské záležitosti, především ve vztahu vůči MZV. Nově bylo v jednacím řádu napsáno, že ministr pro evropské záležitosti koordinuje vše kromě oblastí, které jsou v kompetenci MZV a které se týkají vnějších vztahů EU.¹²⁷ Během první poloviny roku 2010 byl ministrem pro evropské záležitosti J. Chmiel (nestraníkem za ODS). Po volbách do dolní komory Parlamentu ČR bylo při jednáních o koaliční vládě mezi ODS, TOP 09 a VV dohodnuto zrušení pozice mi-

nistra pro evropské záležitosti (červenec 2010). Navenek bylo toto opatření prezentováno jako součást vládních úspor.¹²⁸ Navíc byla změna očekávána, protože vznik předcházejícího postu místopředsedy vlády pro evropské záležitosti v roce 2007 byl spojen s českým předsednictvím v Radě EU.¹²⁹ V souladu s programovým prohlášením vlády přešla zodpovědnost za koordinaci evropské politiky přímo na předsedu vlády,¹³⁰ v čele Sekce pro evropské záležitosti zůstal ještě několik měsíců dosavadní náměstek Michal Sedláček (jako „náměstek pro evropské záležitosti“).

Poté, co byla zrušena pozice ministra pro evropské záležitosti, rozhořel se ke konci srpna mezi politickými stranami spor o případné nové funkci státního tajemníka pro evropské záležitosti.¹³¹ Ten měl být formálně na úrovni náměstka, zároveň měl ve V-EU vykonávat stejnou funkci jako předtím ministr pro evropské záležitosti (tedy místopředseda V-EU). Zatímco ODS (a ČSSD) podporovaly vznik pozice státního tajemníka, TOP 09 (a KSČM) považovaly tento post za nadbytečný.¹³² Ministr zahraničních věcí K. Schwarzenberg považoval státního tajemníka za skrytého ministra.¹³³ Ukazuje se, že silnější politické strany, které tradičně obsazují premiérské křeslo, preferují silnější roli vlády a jejího úřadu v koordinaci evropských záležitostí. Menší koaliční partneři, kteří často dostávají ministerstvo zahraničních věcí, chtějí spíše posílit tento rezort. Mocenská dimenze sporu je tedy velmi zřetelná.¹³⁴ Celý spor byl odložen na dobu po podzimních senátních a obecních volbách, kdy se znovu rozhořel.¹³⁵ Mezitím úřad opustil M. Sedláček a vedením Sekce pro evropské záležitosti byl pověřen vrchní ředitel Vojtěch Belling.¹³⁶

Fungování Útvaru ministra pro evropské záležitosti (ÚMEZ, lze se setkat i s označením Útvar pro evropské záležitosti) samého pokračovalo v roce 2010 dál bez větších změn kromě těch, jež byly provedeny během druhého pololetí 2009 jako přímý výsledek ukončení předsednictví (zrušení Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU a snížení počtu zaměstnanců). Útvar na úřadu vlády, který vznikl na přelomu let 2006 a 2007 jako nástroj na koordinaci českého předsednictví,¹³⁷ po obměně a zeštíhlení konec českého předsednictví přežil v podobě Sekce pro evropské záležitosti. Sekce pro evropské záležitosti je nadále klíčový orgán pro koordinaci evropské politiky ČR. Její zástupce je předsedajícím Výboru pro Evropskou unii na pracovní úrovni. Tato funkce je důležitá, protože Výbor na pracovní úrovni projednává a schvaluje instrukce pro jednání Výboru stálých zástupců (COREPER), mandáty pro jednání ministrů na zasedáních Rad ministrů EU a další materiály související s aktuální agendou EU.¹³⁸ I když Stálé zastoupení spadá pod MZV, má také blízké kontakty se Sekcí pro evropské záležitosti na Úřadu vlády ČR, mj. skrze V-EU na pracovní úrovni. Velmi zjednodušeně by se dalo říci, že Sekce pro evropské záležitosti připravuje a koordinuje přípravu české pozice v EU a MZV potom tuto pozici obhájí navenek.¹³⁹

Na agendě Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR byla během roku 2010 mj. finanční perspektiva EU po roce 2013, konkrétně ve formě zemědělské politiky, kohezní politiky a národní *Strategie Evropa 2020*.

Ministerstvo zahraničních věcí

V roce 2010 se mezi ministrem zahraničních věcí a premiérem rozhořel spor o podobu institucionálního zajištění členství ČR v Evropské unii, přesněji řečeno spor o způsob

koordinace unijní agendy a postavení koordinujícího úřadu v hierarchii české státní správy. Podstatou sporu byla zčásti nejistota týkající se rozdělení kompetencí v oblasti zahraniční / evropské politiky mezi dvěma úřady (MZV a Úřad vlády ČR), z části se ale jednalo o spor mezi politickými stranami (jejichž představitelé stáli v čele obou úřadů) o vliv nad politicky významnou a cennou evropskou agendou.

Na počátku celého sporu leží srpnový návrh ze strany úřadu vlády na úpravu kompetenčního zákona a jednacího řádu vlády, kterým by vznikla pozice státního tajemníka pro evropské záležitosti. Návrh vyvolal kritiku ze strany MZV za to, že ohrožuje výlučnost kompetencí MZV v oblastech, jako je společná zahraniční a bezpečnostní politika či rozšiřování EU (tedy bývalý druhý pilíř).

Spor mezi MZV a Úřadem vlády ČR čeští diplomaté zčásti přičítají komunikačnímu šumu a nedorozumění,¹⁴⁰ v podobném duchu se ostatně vyjádřil i premiér Nečas.¹⁴¹ Za sporem o pozici státního tajemníka pro evropské záležitosti však můžeme vidět i spor mezi ODS a TOP 09 o vliv na evropskou politiku ČR. Souvisí to mj. i s tím, že oproti předchozí vládě posílil politický profil K. Schwarzenberga. V roce 2010 byl Schwarzenberg předsedou TOP 09, druhé nejsilnější koaliční strany, což se mj. projevilo v jeho snaze vyvažovat ambice ODS „*dostat do svých rukou větší část agendy ministerstva zahraničí, než měla v minulé vládě, kdy byla podstatně silnější*“.¹⁴²

Do konce roku nebyla navrhovaná změna jednacího řádu vlády a kompetenčního zákona realizována. Tematické zaměření činnosti MZV v rámci evropské dimenze české zahraniční politiky zůstalo zachováno: MZV zabezpečuje vypracovávání pozic, koordinaci a reprezentaci České republiky v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, rozšiřování EU a politiky sousedství. V rámci MZV došlo ke sloučení dvou odborů zabývajících se politikami EU do jednoho odboru (Odbor politik Evropské unie). Veškeré změny v institucionálním zabezpečení evropské politiky ČR souvisely jednak s úspornými opatřeními středopravé vlády P. Nečase, jednak s reorganizací státní správy po skončení českého předsednictví.

Jaké jsou ale dlouhodobé důsledky předsednictví pro instituce české státní správy? Čeští diplomaté v neformálních rozhovorech připouštějí, že zkušenost s CZ PRES nezanechala výraznější stopu v „institucionální paměti“, nedošlo k proměně procesů a pracovních postupů v české diplomacii. Stejně tak nedošlo k systémové změně (evropeizaci) dlouhodobých českých zahraničněpolitických priorit. Dopady předsednictví můžeme identifikovat spíše na úrovni osobní. Zkušenost s CZ PRES (a vrcholnou unijní politikou obecně) ovlivnila postoje konkrétních vrcholných politiků (Topolánek či Vondra),¹⁴³ podobně i čeští diplomaté konstatují, že zkušenost s CZ PRES je spíše osobního rázu (posílení individuálních organizačních a expertních zkušeností, navázání osobních kontaktů), po skončení CZ PRES se fungování MZV jako instituce „*vrátilo do starých kolejí*“.¹⁴⁴

Stálé zastoupení České republiky při EU

Jedním z důsledků předsednictví ČR v radě EU bylo posílení role Stálého zastoupení (SZ) při formulaci pozic ČR v legislativním procesu EU. Od doby českého předsednictví je SZ přes videokonference přímo zapojeno do práce V-EU na pracovní úrovni.

Obecně samozřejmě platí, že SZ je příjemcem instrukcí z Prahy. Může však mít důležité informace o pozicích dalších členských států a Evropského parlamentu. Pracovníci SZ mají jiné vztahy k Praze podle toho, jestli se jedná o diplomaty vyslané MZV, nebo o *attaché* z jednotlivých sektorových ministerstev. V každém případě ale musí SZ při vyjednáváních v pracovních skupinách a v COREPER respektovat mandát připravený v Praze.

Mandát (pozici) pro COREPER a Radu EU schvaluje již zmiňovaný V-EU. Mandáty pro pracovní skupiny Rady a komitologie schvalují často rezortní koordinační skupiny jednotlivých ministerstev. Pracovníci SZ jsou často zapojeni i do jednání v rezortní koordinační skupině jednotlivých ministerstev. Například v otázkách životního prostředí má rezortní koordinační skupina jednání každé pondělí a pracovníci SZ jsou připojeni přes videokonferenci a jsou tak respektováni jako řádný člen skupiny.¹⁴⁵

Stálé zastoupení se poslední dobou snaží aktivně lépe zapojit jiné české aktéry působící v Bruselu do spolupráce se státem. Za prvé je snaha lépe komunikovat s Čechy, kteří působí v evropských institucích, např. v Komisi. ČR tak např. může být informována o návrzích Komise ve fázi, kdy ještě nejsou formálně prezentovány.¹⁴⁶ Za druhé se SZ snaží spolupracovat s českými poslanci Evropského parlamentu, jehož význam po vstupu *Lisabonské smlouvy* vzrostl. SZ se schází s českými europoslanci jednou za měsíc a půl a informuje je o pozici ČR. Část europoslanců má zájem hlasovat podle postoje ČR a ne podle stranické pozice, avšak jiní nikoliv.¹⁴⁷

Diplomaté ze SZ považují zkušenosti z českého předsednictví za důležité pro svou další práci. CZ PRES jim umožnilo vybudovat si síť kontaktů, mezi které patří nejen kolegové z jiných členských států, ale také reportéři z Evropského parlamentu a zástupci Evropské komise. Podle rozhovorů bylo české předsednictví na této úrovni dobře připraveno a jednotlivci posílili svůj vyjednávací kapitál a schopnosti v rámci své oblasti. Bohužel takto získané zkušenosti jsou nezdárka promarněny díky vysoké fluktuaci pracovníků SZ.

Stálé zastoupení je klíčovým orgánem pro jednání s dalšími členskými státy. Formální jednání probíhá zejména v rámci pracovních skupin Rady EU a v COREPER. Existuje ale také neformální setkání např. mezi velvyslanci zemí Visegrádské čtyřky. Taková setkání se během posledního roku začala konat na úrovni pracovních skupin Mertens a Antici (přípravné skupiny před COREPER I a II). Podle některých zdrojů je problémem ČR při formování koalice v Radě její špatná pověst. ČR je občas vnímána jako země, která nemá zájem o integrační proces, a proto v řadě konkrétních otázek má negativní stanovisko. Nelze snadno potvrdit, jestli to tak je nebo nikoliv.¹⁴⁸

Prezident

Na rozdíl od předchozího roku se prezident nedostal v evropských otázkách do střetu s vládou. Důvody jsou hned dva. Za prvé byla *Lisabonská smlouva* již ratifikována a za druhé měl prezident lepší osobní vztahy s J. Fischerem a jeho nástupcem P. Nečasem než s předchozím premiérem M. Topolánkem.¹⁴⁹ Kancelář prezidenta republiky je zapojena do vytváření evropské politiky ČR pomocí přidružených členství ve-doucího kanceláře prezidenta Jiřího Weigla ve V-EU. Podobně je kancelář prezidenta republika (KPR) zastoupena také ve V-EU na pracovní úrovni. I když je KPR při-

tomna na V-EU, nepovažuje prezident a KPR tento orgán za klíčový pro svou práci. Prezident se soustředí na koncepční otázky a dlouhodobý vývoj EU, není náplní jeho práce řešit každodenní provoz EU.¹⁵⁰

Roli prezidenta při tvorbě evropské politiky lze chápat ze dvou úhlů pohledu, a to jako vizionáře a zároveň jako brzdy, v případě příliš rychlého vývoje evropské integrace. Prezident chce být aktivní a prezentovat svoji vizi o budoucnosti Evropy. Co se týká konkrétní agendy, vidí ale spíše svou roli v tom, že sleduje směřování Evropské unie a protestuje, když je vývoj EU v rozporu s jeho zásadními principy. Prezident Klaus je v EU známý svými kritickými názory a asi právě proto dostává často příležitost prezentovat své názory nejen v ČR, ale také na mezinárodní scéně. Prezident měl v roce 2010 mj. přednášku na Humboldtově univerzitě v Berlíně v rámci tzv. Humboldtovských projevů o Evropě,¹⁵¹ publikoval článek v časopisu *The Economist*¹⁵² a poskytl rozhovory evropským médiím.

Během roku 2010 opakoval své kritické názory vůči euru. Podle jeho názoru tento projekt selhal, protože nepřinesl očekávané přínosy. Navíc považuje euro za jednu z příčin krize v Řecku.¹⁵³ Prezident Klaus veřejně požadoval (společně s ČNB) vyjednání trvalé výjimky z povinnosti přijmout euro.¹⁵⁴ V jiném svém textu ale rozvinul úvahu o tom, že Česká republika patří do německého ekonomického prostoru a mohlo by pro ni být výhodné, aby spolu s tímto prostorem vytvořila společnou měnu.¹⁵⁵

Jsou dvě možné interpretace, kterými lze vysvětlit význam euroskeptických názorů V. Klause pro ČR. První výklad naznačuje, že jeho upřímné a kritické názory vedou k tomu, že ostatní lídři v EU berou ČR vážně. Názory prezidenta mohou být považovány za zajímavé příspěvky k diskusi o budoucnosti měny, zároveň představují protipól oficiálnímu diskurzu členů eurozóny, kteří jsou nuceni hájit kredibilitu společné měny. Druhá interpretace ale tvrdí, že názory a způsob jednání prezidenta poškozují reputaci ČR v EU a v důsledku zhorší vyjednávací pozici ČR v EU. V situaci, kdy jiné členské státy EU stojící mimo eurozónu usilují o přístup k rozhodovacím mechanismům eurozóny, se nabízí otázka, jestli výroky prezidenta nepřispívají k marginalizaci ČR v ekonomických otázkách EU. V české státní správě lze nalézt zastánce obou názorů.

Co se týče zastupování ČR v unijní agendě, platí (v zásadě už od doby CZ PRES) dohoda mezi prezidentem a premiérem, podle které se prezident účastní významnějších summitů EU projednávající vnější vztahy EU, premiér zastupuje ČR na vrcholných summitech k vnitřním záležitostem EU.¹⁵⁶ Proto Václav Klaus vedl např. českou delegaci na ASEM (setkání Asie–Evropa) v Bruselu. Během vlády J. Fischera spolupráce mezi kabinetem a prezidentem fungovala podobně. Prezident tak např. reprezentoval ČR na summitu EU–Latinská Amerika a Karibské státy v Madridu, kde měl mj. možnost setkat se poprvé s novým ministrem zahraničních věcí Velké Británie Williamem Hagem.¹⁵⁷ Pozice prezidenta je vždy při takové příležitosti koordinována s vládou.

Prezident se jednou za čas (obvykle před novým předsednictvím Rady EU) schází s premiérem a ministrem zahraničních věcí za účelem koordinace pozice ČR k agendě summitů a rozdělení rolí při zastupování ČR na summitech EU. Před každým summitem také dostává KPR teze, ze kterých vychází mandát a ke kterým se prezident může

vyjádřit. Fungování tohoto koordinačního mechanismu hodně závisí na kvalitě vztahů mezi prezidentem a vládou (premiérem). V roce 2009 byly vztahy mezi prezidentem Klausem a premiérem Topolánkem horší, připomínky prezidenta nebyly brány vážně a ten pak neváhal vyjadřovat svůj názor otevřeně.¹⁵⁸ Naopak v roce 2010 byla situace klidnější a nezaznamenali jsme žádné mediální přestřelky mezi vládou a prezidentem.

Vedle těchto koordinačních schůzek prezidenta, premiéra a ministra zahraničních věcí ale probíhala i separátní setkání prezidenta a premiéra před říjnovou a prosincovou Evropskou radou, na kterých se diskutovalo o koordinaci hospodářských politik a o krizovém mechanismu.¹⁵⁹ Ministr Schwarzenberg si postěžoval, že ho premiér o těchto schůzkách neinformoval, načež P. Nečas reagoval, že ministr zahraničních věcí nemusí vědět všechno.¹⁶⁰

Poslanecká sněmovna

Během roku 2010 byla nejdůležitějším bodem evropské agendy Poslanecké sněmovny implementace *Lisabonské smlouvy*. Ve vztahu k tomuto dokumentu jsou podstatné zejména dvě změny v roli Poslanecké sněmovny. Za prvé byl do českého práva (jednací řády obou komor parlamentu) zaveden tzv. vázaný mandát vlády.¹⁶¹ Za druhé byl v *Lisabonské smlouvě* formalizován princip tzv. žluté karty, tj. pravomoc národních parlamentů EU zkontrolovat dodržování principu suverenity. Vstup *Lisabonské smlouvy* v platnost však nezmění podstatu mechanismu tzv. vázaného mandátu. Podle jednacího řádu sněmovny potřebuje vláda předchozí souhlas sněmovny pouze ve vymezeném okruhu otázek.¹⁶²

V Poslanecké sněmovně je evropská agenda projednávána prostřednictvím Výboru pro evropské záležitosti (VEZ). V minulém volebním období se vyskytl problém v práci VEZ, jelikož během dvou let nebyl zvolen jeho předseda. Po květnových volbách vystřídal v čele VEZ Kateřinu Jacques tehdejší místopředseda Jan Bauer z ODS.

Hlavní úkoly VEZ jsou: 1) projednávání návrhů aktů a jiných dokumentů Evropské unie, které vláda prostřednictvím VEZ předkládá Sněmovně; 2) kontrola vlády před jednáním v Radě a 3) projednávání důležitých personálních nominací za ČR do stanovených evropských institucí.¹⁶³ Jde o tzv. malý parlament, jehož usnesení se pokládají za usnesení celé sněmovny. Není tedy nutné schvalovat jej plénem.¹⁶⁴ Současný předseda VEZ však prosazuje, aby se více evropských otázek projednávalo v plénu. To by sice snížilo pravomoc a pružnost výboru, zároveň by se tím ale ve sněmovně posílil důraz na evropskou agendu.¹⁶⁵ Takový postup je na místě, protože ve sněmovně se sice projednává velké množství dokumentů (od vstupu do EU do července 2010 celkem 1922 evropských dokumentů),¹⁶⁶ zároveň ale nevěnují poslanci evropským záležitostem tolik pozornosti jako senátoři. Podle Davida Krále „členové výboru vykazovali velmi malý zájem o jeho práci a často výbor nedosáhl ani kvora pro usnášeníschopnost. Výbor byl do jisté míry považován za volbu druhého řádu v porovnání se členstvím v dalších specializovaných výborech.“¹⁶⁷ Důvodem slabého angažmá a vlivu sněmovny ve formulaci evropské politiky ČR může být skutečnost, že vláda mívá v dolní komoře většinu, a proto VEZ spíše potvrzuje pozici kabinetu.¹⁶⁸

Dolní komora není příliš aktivní ani navenek ve vztahu k Evropské komisi, přes-

tože už od roku 2006 mají národní parlamenty možnost komentovat legislativní návrhy Komise v rámci tzv. Barrosovy iniciativy. Zatímco Senát využil v období mezi lety 2006 a 2009 tuto možnost celkem ve 49 případech, Poslanecká sněmovna pouze třikrát.¹⁶⁹

V říjnu 2010 sněmovna (přesněji řečeno její VEZ) poprvé využila své nové pravomoci přidělené jí *Lisabonskou smlouvou* v oblasti kontroly subsidiarity (tzv. žlutá karta). Její stanovisko se týkalo návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem sezónního zaměstnání.¹⁷⁰ K aktivaci žluté karty však nedošlo, protože námitku porušení principu subsidiarity vzneslo méně národních parlamentů, než je požadovaná jedna třetina jejich celkového počtu.¹⁷¹

Reprezentanti obou komor českého parlamentu mají, oproti situaci v jiných členských státech, přístup do Výboru pro EU (skrže přidružené členství ve V-EU na pracovní úrovni), kde se připravují vládní pozice pro jednání v orgánech EU. Zároveň představitelé vlády pravidelně prezentují vládní pozice na zasedáních evropských výborů obou komor parlamentu. Parlament je informován nejen o pozicích vlády, ale i o procesu jejich vytváření.¹⁷²

Senát

Senát se v roce 2010 tradičně angažoval v kontrole evropské legislativy z hlediska dodržování principu subsidiarity¹⁷³ a v tématu demokratické legitimacy EU. Senát se (na rozdíl od Sněmovny) aktivně zapojil do politického dialogu s Komisí ohledně jejích legislativních návrhů v rámci tzv. Barrosovy iniciativy.¹⁷⁴ Horní komora je v evropské agendě aktivnější, což souvisí s tím, že změny ve vnitrostátních a evropských institucích a procesech nerozlišují mezi horními a dolními komorami. To může vést k tomu, že horní komory v některých otázkách dostanou silnější postavení, než předpokládají národní ústavy.¹⁷⁵

Co se týče mechanismu kontroly subsidiarity národními parlamenty (tzv. žlutá, resp. oranžová karta), podle senátních expertů je úroveň kvóra parlamentů nutných k aktivování tohoto mechanismu příliš vysoká a v praxi nedosažitelná.¹⁷⁶ I proto kladl Senát velký důraz na koordinované testy evropské legislativy z hlediska principu subsidiarity, které až do vstupu *Lisabonské smlouvy* v platnost prováděl COSAC (Konference evropských výborů parlamentů; Conférence des Organes Spécialisés dans les Affaires Communautaires et Européennes des Parlements de l'Union européenne).¹⁷⁷ Českému Senátu se nakonec nepodařilo, i přes podporu většiny unijních komor, v COSAC prosadit pokračování pravidelných koordinovaných testů subsidiarity.¹⁷⁸ Rozhodnutí COSAC o ukončení koordinovaných testů subsidiarity ostře kritizoval předseda senátního výboru pro evropské záležitosti Luděk Sefzig.¹⁷⁹

Senát se postavil zdrženlivě k zavádění prvků přímé demokracie do evropského legislativního procesu,¹⁸⁰ když požadoval přísnější podmínky pro podávání Evropské občanské iniciativy, kterou zavádí *Lisabonská smlouva*.¹⁸¹ S odkazem na možnost „zneužití občanské iniciativy radikálními hnutími a extrémními politickými silami“ požadoval Senát kontrolu přípustnosti občanské iniciativy ještě před registrací iniciativy a zahájením sběru podpisů. Podle představ Senátu by se občanské iniciativy ne-

směly vyslovovat k finančním záležitostem, institucionálním otázkám, individuálním záležitostem a ke společné zahraniční a bezpečnostní politice.¹⁸² Senát v neposlední řadě požadoval zvýšení minimálního počtu podepsaných osob za členský stát (1 % místo navrhovaných 0,2 %), což se nesetkalo s kladnou odezvou Evropské komise.¹⁸³

Kromě obecné problematiky související s kontrolou principu subsidiarity a demokracií v EU se český Senát věnoval, podobně jako zbytek politické scény, ekonomickým tématům. Ve svém zhodnocení návrhu *Strategie Evropa 2020* se shodl s vládou, že je třeba respektovat národní specifika a že cíl snižování chudoby byl v návrhu nevhodně formulovaný. Senát (resp. jeho praviceová většina) je přesvědčen, že nejvhodnějším způsobem snižování chudoby je tvorba nových pracovních míst. Celou strategii považuje za převážně mikroekonomický program, naopak klíčové makroekonomické problémy jsou nedostatečně tematizovány.¹⁸⁴

Senát se snaží dávat vládě spíše volnější „mantinely“ pro jednání na Evropské radě. Kritická stanoviska Senátu jsou ale někdy vedena snahou posílit vyjednávací pozici vlády v Evropské radě.¹⁸⁵ Senát většinou podporoval vládní pozice, např. se shodl s jejím stanoviskem k otázce posílení koordinace hospodářské politiky.¹⁸⁶ Ocenil snahu o důsledné a nediskriminační vynucování Paktu stability a růstu, zároveň však varoval před delegací fiskálních pravomocí z národní úrovně na EU a bránil národní suverenitu při schvalování rozpočtu.¹⁸⁷ Senát ocenil vyjednanou výjimku z bankovní daně¹⁸⁸ a stejně jako vláda se postavil proti návrhu na zavedení fondů pro řešení problémů bank.¹⁸⁹ V Senátu proběhla mj. i debata o návrhu navýšení závazku Evropské unie ke snížení emisí skleníkových plynů, jež byly kritizovány jako příliš ambiciózní.¹⁹⁰ Senát se velmi intenzivně věnuje agendě bývalého třetího pilíře (prostor svobody, bezpečnosti a práva), který je v gesci ministerstva vnitra.¹⁹¹ Za rok 2010 přijal Senát (v plénu) celkem 32 usnesení k návrhům legislativních aktů a jiným dokumentům EU, což je přibližně stejné množství jako v roce 2009.

Sociální partneři (zaměstnavatelé, podnikatelé a odbory)

Zástupci odborů ostře kritizovali vládní národní cíle ke *Strategii Evropa 2020*.¹⁹² Odbory tento materiál ohodnotily „známkou pět“, protože v něm chybějí analýzy a mluví se tam o číslech, která nemají reálný podklad. Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) označil už samu myšlenku dokumentu *Strategie Evropa 2020* za mylný a chybný krok. Podle předsedy SP ČR Jaroslava Míla by EU měla místo toho řešit prioritní věci, jež skutečně mohou pomoci konkurenceschopnosti EU jako celku.¹⁹³

Svaz průmyslu a dopravy ČR zopakoval i svůj dlouhodobý požadavek na stanovení termínu přijetí eura, byť poněkud vlažně. Podle prezidenta SP ČR nejde o termín, jde o podmínky, které „bychom měli splnit kvůli sobě a nikoliv kvůli Bruselu“. ¹⁹⁴ Také Hospodářská komora podporovala stanovení konkrétního termínu pro přijetí eura.¹⁹⁵ Podle očekávání kritizovali zástupci českých podnikatelů návrhy na směrnici o průmyslových emisích. Argumentace byla stejná jako v podobných případech v minulosti: připravovaná směrnice ohrožuje konkurenceschopnost českého a potažmo i unijního průmyslu.¹⁹⁶

Za zmínku stojí i zpráva, že Petr Pudil, předseda představenstva společnosti Czech Coal, s.r.o., byl v roce 2010 podruhé za sebou zvolen do čela Evropské asociace uhel-

ného průmyslu Euracoal.¹⁹⁷ Ivan Hodač, dlouholetý generální tajemník Evropské asociace výrobců aut (*European Automobile Manufacturers Association, ACEA*),¹⁹⁸ byl zase žhavým kandidátem na post státního tajemníka pro evropské záležitosti.¹⁹⁹

Česká národní banka

Pro rok 2010 nemůžeme jako samostatného aktéra nezmínit Českou národní banku. V minulých letech se ČNB angažovala takřka výhradně v otázce přijetí eura – ČNB je strategickým partnerem v rámci Národní koordinační skupiny (NKS), jejímž cílem je zajištění institucionální, technicko-organizační a legislativní přípravy na zavedení eura.²⁰⁰ V roce 2010 se jednak rozšířilo spektrum témat, ke kterým se ČNB vyjadřovala, zároveň se ČNB výrazněji profilovala v politické debatě (v médiích, skrze think-tanky apod.).

Česká národní banka v roce 2010 stupňovala svůj odpor k přijetí eura. V řadě polemických textů představitelé ČNB argumentovali, že euro přispělo k zadlužení Řecka²⁰¹ a že by Českou republiku před šokem nezachránilo.²⁰² ČNB se připojila k požadavku prezidenta Klause, aby si ČR při příležitosti revize *Lisabonské smlouvy* (krizový mechanismus – viz výše) vyjednala výjimku z povinnosti přijmout euro. Přesněji řečeno, centrální banka zpracovala analýzu, jak se povinnosti euro přijmout zbavit, tato analýza pak měla inspirovat i prezidenta.²⁰³ ČNB (a prezident Klaus) argumentuje, že podmínky v eurozóně se od chvíle našeho vstupu do EU, kdy se ČR zavázala euro přijmout, zásadně změnily. Premiér Nečas tento požadavek odmítl s tím, že ČR fakticky tuto výjimku má (nikdo nemá sílu nás přinutit k přijetí eura) a cena, kterou bychom při vyjednáváním za takovou výjimkou zaplatili, by byla příliš vysoká.²⁰⁴

Česká národní banka se také ostře postavila proti plánu na zavedení tzv. bankovní daně a proti reformě unijního finančního dohledu. Kritizovala přenos pravomocí na nové dohledové orgány na evropské úrovni bez převzetí i odpovědnosti.²⁰⁵ Podle člena bankovní rady Roberta Holmana „*ČNB nepodporuje přenos pravomocí na nové dohledové orgány na evropské úrovni bez převzetí i odpovědnosti, který zůstává na národní úrovni*“.²⁰⁶ Podle ČNB dochází k přeregulaci na základě populistických argumentů („boj se spekulanty“), která může naopak přispět k finanční nestabilitě.²⁰⁷

Kraje a obce

Podobně jako v minulých letech zaměřovaly kraje a obce svoji pozornost spíše na mechanismus čerpání prostředků z unijních fondů než na ovlivňování unijní legislativy. V roce 2010 eskaloval spor mezi kraji a ústřední státní správou (vládou) o míře spolufinancování projektů z národních zdrojů (podle dosavadní praxe pocházelo 85 % financí z unijních zdrojů, 7,5 % spolufinancoval stát a 7,5 % doplácí daná obec). V srpnu se vláda premiéra Nečase rozhodla zrušit státní 7,5% kofinancování projektů z Regionálních operačních programů (ROP) z důvodu úsporných opatření. Toto rozhodnutí vyvolalo ostrý nesouhlas Asociace krajů ČR, které dominují hejtmani z opoziční ČSSD,²⁰⁸ i Svazu měst a obcí.²⁰⁹ Kraje se v odvetném opatření rozhodly pozastavit přidělování nových dotací.

Ze sporu o finance se brzy stal spor o kompetence, když premiér Nečas podotknul, že obhospodařování jednotlivých regionálních operačních programů kraji je velkou

anomálií.²¹⁰ Vláda nakonec ustoupila a na konci září rozhodla, že stát bude spolufinancovat 7,5 % všechny projekty předkládané obcemi, městy, neziskovými organizacemi a podnikatelskými subjekty. Stát nebude spolufinancovat žádosti předkládané kraji.²¹¹

EVROPSKÝ ROZMĚR ČESKÉ ZAHRANIČNÍ POLITIKY V MEDIÁLNÍM A VEŘEJNÉM PROSTORU

V této části se pokusíme srovnat charakter politické diskuse o evropských tématech v letech 2009 a 2010 z hlediska témat a obecného charakteru diskuse, především z hlediska aktérů, kteří se do ní zapojovali.

Témata

Ústup České republiky z reflektorů evropské scény (viz níže) jde ruku v ruce s poklesem zájmu o evropská témata v české politické a mediální debatě. Co se týče mediální debaty v roce 2010, komentátoři se až na několik výjimek soustředovali na souvislosti mezi krizí veřejných financí některých států eurozóny a zavedením eura.²¹² Převládá spíše názor, že euro způsobilo rozpočtovou a finanční krizi některých členských států, resp. znemožnilo rychlé vyřešení jejich krize.²¹³ Mediální pozornost se přitom soustředovala především na Řecko – mj. i díky tomu, že téma „řecké krize“ bylo zvýrazněno v předvolební kampani v roce 2009 (jako odstrašující případ toho, co by se mohlo stát, pokud ČR nerealizuje úsporná opatření). Řecká krize byla jednoduše přisouzena rozcházivému fiskální politice Řecka a euru, naopak příčiny krize „keltského tygra“ nebyly příliš diskutovány.

V souvislosti s tím, jak čeští politikové a komentátoři přičítali krizi v některých členských zemích na vrub jejich členství v eurozóně, sílila mezi českými intelektuály, politickými komentátory a politiky averze vůči přijetí eura Českou republikou.²¹⁴ Krize eurozóny byla vnímána i jako hrozba pro ČR. Zároveň v médiích převládá názor, že se ČR může i do budoucna vyvarovat krizovému vývoji tím, že zaujme zdrženlivý postoj k euru a „izoluje“ se tak od „zdroje nákazy“, který podle mnohých českých komentátorů leží v chybném politickém rozhodnutí o vzniku eura. Autonomní měnová politika, volně plovoucí kurz a vlastní měna budou pro ČR ještě mnoho let výhodou.²¹⁵ V protikladu ke zhoubné politice evropských zemí se čeští komentátoři prezentovali jako ztělesnění prozíravosti a uvážlivosti.²¹⁶

Zatímco předložení některých evropských zemí, euru a příčinám stávající krize se čeští mediální komentátoři věnovali velmi intenzivně, některá témata v ní chyběla, mj. i evropské ekonomické vládnutí (*European Economic Governance*) nebo unijní rozpočet a finanční perspektiva po roce 2013. Zatímco ve zbytku Evropy se vedl ostrý spor o to, jestli má eurozóna přijmout německý hospodářský model (ztělesňovaný Paktem pro stabilitu a růst, Paktem pro konkurenceschopnost / Paktem pro euro), až na několik výjimek²¹⁷ nepřilákalo toto téma pozornost českých médií a komentátorů. Připomeňme, že česká vláda se sice postavila proti členství ČR v eurozóně a proti účasti v ESM, ale jinak podpořila německý model ekonomického vládnutí.

V české mediální diskusi jsme postrádali i téma budoucnosti unijního rozpočtu

a finanční perspektivy po roce 2013 v kontextu současné krize eurozóny. Na konci roku 2010 se v EU začíná rozjíždět debata o revizi rozpočtu a budoucím finančním rámci,²¹⁸ vláda v této otázce přijala i rámcovou pozici.²¹⁹ Média ale nevěnovala v roce 2010 této otázce žádnou pozornost, což je zarážející vzhledem k tomu, že česká veřejnost, média a politici v minulosti věnovali otázce „čerpání unijních prostředků Českou republikou“ obrovskou pozornost.²²⁰

Obecný charakter mediálního a veřejného diskurzu

V roce 2009 probíhala intenzivní debata o evropských tématech (*Lisabonská smlouva*, české předsednictví a další), do které se zapojili nejenom komentátoři v médiích a představitelé exekutivní moci, ale i politické strany a jednotliví poslanci a senátoři. Etablované i nově vzniklé politické strany se zapojily do kampaně před volbami do EP. V debatě o ratifikaci *Lisabonské smlouvy* se široce angažovali politické strany i jednotliví poslanci / senátoři. Podobně i české předsednictví Rady EU poutalo pozornost politických elit.

Naopak v roce 2010 jsme mohli zaznamenat „exekutivizaci“ české politické debaty o evropských otázkách. Tímto pojmem označujeme jev, kdy se do veřejné politické debaty mnohem méně zapojuje politická sféra jako taková (politické strany, jednotliví poslanci a senátoři), naopak výrazněji se v ní angažují experti a představitelé exekutivní moci v širokém slova smyslu.

V důsledku série voleb v letech 2009 a 2010 dochází k několika důležitým posunům na české politické scéně. Za prvé, z politické mapy zmizely (resp. nedokázaly se na ní uchytit) strany soustředující se primárně na problematiku evropské integrace: euroskeptická Strana svobodných občanů (SSO) a eurooptimističtí SNK Evropská demokracie (SNK ED). Strana zelených a KDU-ČSL, které také přikládají evropské problematice velký význam (v obou případech se jedná o internacionalistické strany dle klasifikace Drulák v ročence 2007),²²¹ výrazně oslabily po neúspěchu v parlamentních volbách. Dvě největší politické strany (ČSSD a ODS) se soustředily na vnitropolitická témata, mezi kterými zaujímá klíčovou pozici reforma veřejných financí. Jejich intelektuální, politický a odborný příspěvek do veřejné debaty na evropská témata byl v roce 2010 zcela zanedbatelný. Evropská a zahraničněpolitická témata takřka vymizela z diskurzu politických stran a jednotlivých poslanců a senátorů (nepočítáme-li evropské a zahraniční výbory obou komor).

Naopak v politické diskusi o evropských otázkách se stabilně angažují představitelé exekutivní moci. Výrazný intelektuální a politický referenční bod poskytuje stálíce českých debat o EU – prezident V. Klaus. Angažmá Fischerovy a Nečasovy vlády v politických diskusích o unijních otázkách bylo nepoměrně slabší, než tomu bylo u Topolánkovy vlády, která formulovala poměrně ambiciózní evropskou politiku a neváhala jít do politických a ideových střetů (s opozicí i prezidentem). Na druhou stranu hlasitější příspěvek do politické debaty jsme v roce 2010 zaznamenali ze strany České národní banky, která je součástí exekutivy v širším slova smyslu. Dodejme, že příprava dlouhodobých pozic a strategií směřování ČR v EU zůstává tradiční doménou exekutivy. Rámcové pozice, koncepce a dlouhodobé strategie jsou buď výsledkem interního mezirezortního balancování, nebo více medializovaného vyjednávání

mezi premiérem a prezidentem.

„Exekutivizace“ debaty na evropská témata může mít několik důsledků. Za prvé, zapojení představitelů exekutivy a expertů může vést k racionalizaci diskuse o evropských otázkách a snad i k odbourání ideových klíšé a historických stereotypů, které politickou debatu nevyhnutelně doprovází. Na druhou stranu, otázky evropské integrace (ať již se jedná o *Lisabonskou smlouvu*, nebo o přijetí eura) jsou ze své podstaty otázkami politickými a normativními. Jako takové si vyžadují otevřenou politickou debatu a soutěž ideologií, ve které hrají nezastupitelnou roli politické strany. „Exekutivizace“ debaty (dominance exekutivy v politické debatě) a depolitizace rozhodování (delegace politických rozhodnutí na právní či ekonomické experty) může podkopat demokratickou legitimitu evropské dimenze české zahraniční politiky. Za třetí, angažmá představitelů exekutivy v politické debatě může vést k politizaci některých exekutivních institucí nad rámec, který vymezuje český ústavní pořádek a česká politická kultura.

ZÁVĚR

Pokusme se krátce porovnat evropskou politiku České republiky v letech 2009 a 2010. V roce 2009 se Česká republika profilovala, ať již úmyslně či nikoliv, jako potížiště mezi členskými státy. Dostávala se do středu pozornosti evropských politiků i médií především díky pádu vlády za českého předsednictví a díky znovuotevření vyjednávání o *Lisabonské smlouvě* ve finální fázi její ratifikace. Způsobila tak nepříjemnosti nejenom tzv. starým členským státům (nezvládnuté předsednictví, blokování ratifikace *Lisabonské smlouvy*), ale i novým členským státům ze střední a východní Evropy (otevírání citlivého tématu Benešových dekretů).

Pověst problematičtějšího a kritického partnera si ČR zčásti udržela i v roce 2010. Použijeme-li slova premiéra Fischera, „*trošku jsme zlobili*“ (zde myšleno na červnové Evropské radě).²²² Někteří z oslovených diplomatů dali najevo, že „nás v Bruselu nemají rádi“ pro nečitelnost a nesrozumitelnost českých priorit. Rozdíl oproti roku 2009 spočívá v tom, že zatímco tehdy na Češích závisel osud předsednictví Rady EU a ratifikace *Lisabonské smlouvy*, v roce 2010 nepřítahovalo české kverulantství v Evropské unii větší pozornost. V roce 2010 totiž převzalo roli unijních potížišťů a rebelantů Řecko a další státy ohrožované krizí veřejných rozpočtů.

Podobně jako tomu bylo v minulosti, i v roce 2010 investovala Česká republika svůj diplomatický kapitál do několika symbolických vítězství, jejichž hmatatelný praktický význam (pro české národní zájmy a pro českou ekonomiku) je přinejmenším diskutabilní. V roce 2009 byla oním symbolickým vítězstvím tzv. česká výjimka z *Listiny základních práv a svobod EU*. Toto vítězství mělo velký mediální ohlas a symbolický význam: média mohla široce referovat o „*české výjimce z Listiny*“ a český prezident mohl ratifikovat *Lisabonskou smlouvu* a zároveň si zachovat tvář euroskeptika a největšího odpůrce *Lisabonské smlouvy*. Hmatatelný a praktický význam zůstává zanedbatelný. Ve skutečnosti ČR nevyjednala žádný opt out z Listiny,

ale interpretační protokol,²²³ který (pouze) opakuje to, co by mělo být zřejmé z jiných ustanovení Listiny, a který nemá pro otázku Benešových dekretů valného praktického významu.²²⁴ Je s podivem, že mýtus o „české výjimce z listiny základních práv EU“ přežíval i v roce 2010.²²⁵

V roce 2010 si Česká republika na červnové Evropské radě vyjednala „výjimku z bankovní daně“, přesněji řečeno vyhradila si právo nezavést systémy odvodů a daní pro finanční instituce. Výjimce se dostalo velké mediální pozornosti, čeští představitelé se prezentovali jako nezlomní odpůrci regulace a daňové harmonizace. Nicméně v situaci, kdy ve vlastnické struktuře českého bankovního sektoru dominuje zahraniční kapitál z ostatních členských států EU (mateřské banky podléhají zdanění ve Francii, Belgii, Rakousku a dalších zemích EU), ztrácí česká výjimka na významu. Ostatně již v prosinci se objevily zprávy, že by ČR mohla svůj odmítavý postoj k bankovní dani změnit, „*pokud by si ostatní státy z českých bank prostřednictvím mateřských skupin vytahovaly peníze pro záchranu svého bankovního sektoru*“.²²⁶ ČR opět investovala svůj skomírající diplomatický kapitál do pochybného symbolického vítězství.

„*Jsem přesvědčený, že v Evropě teď probíhá tichý, ale velmi vážný zápas. Zápas o charakter Evropy v budoucnosti...*“ Těmito slovy komentoval v předvečer říjnové Evropské rady dění v EU slovenský ministr zahraničních věcí Mikuláš Dzurinda.²²⁷ Během roku 2010 bylo čím dál jasnější, že tato změněná Evropa bude Evropou vícerychlostní.²²⁸ Krize eurozóny nebyvalým způsobem akcelerovala snahy o koordinaci hospodářských a fiskálních politik 17 států eurozóny (viz posílení Paktu stability a růstu, vznik Evropského stabilizačního mechanismu).²²⁹ Na počátku roku 2011 pak eurozóna posílí svoje vlastní primární právo (mezivládní smlouva o vzniku ESM) a instituce (summit eurozóny).

V roce 2010 probíhal nejenom zápas o podobu „post-krizové“ Evropy, ale zároveň bylo bez širší diskuse *de facto* rozhodnuto o budoucí pozici České republiky v nové Evropské unii. V roce 2010 se ukázalo, že se ČR nestane součástí integračního jádra vícerychlostní Evropy. Česká vláda podporovala další prohlubování integrace členských států eurozóny v některých oblastech fiskální politiky (viz posílení Paktu stability a růstu). Zároveň ale dala najevo, že aplikace těchto nových „eurozónových“ pravidel / pravomocí / sankcí na Českou republiku by byla nepřijatelným zásahem do národní suverenity. Ustavení Evropského stabilizačního mechanismu, jehož smyslem je záchrana (a/nebo řízený bankrot) předlužených zemí eurozóny, je pak podle českého prezidenta důvodem pro vyjednání výjimky z povinnosti vstoupit do eurozóny.

Ve vztahu k eurozóně – integračnímu jádru rodící se vícerychlostní EU – přijala Česká republika strategii „skvělé izolace“ (*splendid isolation*). Tímto pojmem je označována strategie Velké Británie ke konci 19. století, kdy se Británie neangažovala v evropských záležitostech. Pro strategii „skvělé izolace“, tak jak ji chápeme v této kapitole, je charakteristické slabé angažmá v eurozónových otázkách, institucích a rozhodovacích procesech. V pozadí této strategie leží přesvědčení o tom, že eurozóna je v krizi, a proto je pro ČR výhodná dlouhodobá či trvalá neúčast v eurozóně. Politicky zapadá česká středo-pravá vláda v mnoha ohledech do evropského mainstre-

amu: odmítla sice myšlenku ESM, zároveň ale silně podporovala německé návrhy na posílení Paktu stability a růstu a až v 80 % podpořila návrhy obsažené v Paktu konkurenceschopnosti,²³⁰ jehož umírněnější verze byla nakonec přijata (Pakt pro euro). Z institucionálního hlediska ale česká vláda zaujala vyčkávací pozici na okraji hlavního dění a mimo rozhodovací procesy eurozóny.

Poznámky

- ¹ Beneš, Vít–Karlas, Jan: Evropský rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal (ed.): *Česká zahraniční politika v roce 2007. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2008.
- ² Viz např. Usnesení Výboru pro EU z 3. 11 2010 č. 34 k materiálu *Východiska pozice ČR pro jednání o podobě kohezní politiky EU po roce 2013*. On-line: (www.vlada.cz/assets/ppov/veu/usneseni/usneseni_veu_110.pdf).
- ³ Srv. Beneš, Vít–Braun, Mats: Evropský rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal (ed.): *Česká zahraniční politika v roce 2009. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010.
- ⁴ *Programové prohlášení Vlády České republiky*. On-line: (www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/Programove_prohlaseni_vlady.pdf).
- ⁵ *Výbor pro EU na vládní úrovni schválil rámcovou pozici ČR ke strategii Evropa 2020*. Vláda ČR. On-line: (www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/tiskove-zpravy/vybor-pro-eu-na-vladni-urovni-schvalil-ramcovou-pozici-cr-ke-strategii-evropa-2020-66021/).
- ⁶ *Stenozáznam 18. schůze Senátu*. Senát PČR, 22. 4. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/55567/47145).
- ⁷ *Strategie EU 2020 představená Evropskou komisí je málo ambiciózní*. On-line: (www.cssd.cz/inews/eurozpravy/strategie-eu-2020-predstavena-evropskou-komisi-je-malo-ambiciozni).
- ⁸ *Stenozáznam 15. schůze Senátu*. Senát PČR, 18. 3. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/55026/46702).
- ⁹ *Pozice vlády České republiky k Zelené knize o Evropské občanské iniciativě*. Vláda ČR. On-line: (www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/dokumenty/pozice-vlady-ceske-republiky-k-zelene-knize-o-evropske-obcanske-iniciative-69618/).
- ¹⁰ *Usnesení výboru pro záležitosti Evropské unie*, 230. usnesení z 23. schůze. Senát PČR. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=54587&id_var=46305).
- ¹¹ *Schůze výboru pro záležitosti Evropské unie*, zápis z 23. schůze. Senát PČR. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/webNahled?id_doc=55015&id_var=46691).
- ¹² *How should the new European citizens' initiative work?* On-line: (ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/citizens_initiative/docs/cssd_en.pdf).
- ¹³ Srv. Beneš, Vít: A cherished child left out in the cold: the Czech Republic and her enlargement priority. In: Drulák, Petr–Šabič, Zlatko: *The Czech and Slovenian EU Presidencies in a Comparative Perspective*. Dordrecht: Republic of Letters; Hynek, Nik–Střítecký, Vít: *Energetická bezpečnost podle českých atlantistů*. In: Drulák, Petr–Střítecký, Vít a kol: *Hledání českých zájmů. Mezinárodní bezpečnost*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010, s. 80–101.
- ¹⁴ *TOP 09 si podala přihlášku do Evropské lidové strany*. ČTK, 19. 11. 2010.
- ¹⁵ *Vládní analýza: Po Lisabonu musíme více koordinovat politiku v EU*. ČTK, 11. 1. 2010.
- ¹⁶ *Češi se postavili proti zavedení nové bankovní daně, nezavedou ji*. ČTK, 17. 6. 2010.
- ¹⁷ *Česko je proti nové bankovní dani, chce změnit postoj EU*. ČTK, 17. 6. 2010.
- ¹⁸ *Vyjednat s EU výjimku na euro by šlo těžko, míní premiér Nečas*. iDNES.cz. On-line: (zpravy.idnes.cz/vyjednat-s-eu-vyjimku-na-euro-by-slo-tezko-mini-premier-necas-p5a-domaci.asp?c=A101126_160859_domaci_kop).

- ¹⁹ *Paroubek: Cílem ČSSD je přijmout euro v letech 2014 až 2015*. ČTK, 21. 1. 2010.
- ²⁰ *Hospodářská politika*. TOP 09. On-line: (www.top09.cz/proc-nas-volit/volebni-program/volebni-program-2010/hospodarska-politika-1351.html).
- ²¹ *Zahraniční politika*. Věci veřejné. On-line: (www.veciverejne.cz/program-vv-zahranicni-politika.html).
- ²² *Kocourek: Česko by teoreticky mohlo přijmout euro v lednu 2015*. ČTK, 31. 1. 2010.
- ²³ *Dolejš: S ohledem na krizi je třeba aktuálně posoudit strategii přijetí eura*. KSČM. On-line: (www.kscm.cz/article.asp?thema=2730&item=47239&category=&previev=archiv).
- ²⁴ *CVVM: Poprvé od roku 2001 nechce přijetí eura většina lidí*. ČTK, 29. 4. 2010; *Průzkum: Menší firmy už tolik nechtějí rychlé přijetí eura*. ČTK, 16. 5. 2010.
- ²⁵ *Vláda schválila konvergenční program i s návrhy úspor*. ČTK, 8. 2. 2010.
- ²⁶ *Programové prohlášení Vlády České republiky*. Vláda ČR. On-line: (www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/Programove_prohlaseni_vlady.pdf).
- ²⁷ *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o občanské iniciativě (KOM(2010)119)*. Evropská komise, 31. 3. 2010. On-line: (eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0119:FIN:CS:PDF).
- ²⁸ *Institucionální záležitosti v listopadu 2010*. Euroskop.cz, 7. 12. 2010. On-line: (www.euroskop.cz/8443/17926/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-listopadu-2010/).
- ²⁹ Tamtéž.
- ³⁰ *Poslanci podpořili zvýšení počtu podpisů pod „evropskou petici“*. ČTK, 18. 2. 2010; *Senát žádá přísnější podmínky pro podávání „evropské petice“*. ČTK, 18. 3. 2010.
- ³¹ *Institucionální záležitosti v červnu 2010*. Euroskop.cz, 2. 7. 2010. On-line: (www.euroskop.cz/8443/16873/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-cervnu-2010/).
- ³² *Zpráva o stavu implementace Lisabonské smlouvy (duben 2010)*. Vláda ČR, 30. 4. 2010, s. 8. On-line: (www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/aktualne/2010-04-30-Zprava-o-stavu-implementace-Lisabonske-smlouvy--_8230_.pdf).
- ³³ Tamtéž.
- ³⁴ *Návrh rozhodnutí Rady o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost (8029/10)*. Vysoká představitelka pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, 25. 3. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original?docid=55490&varid=47081&fileid=44989).
- ³⁵ *Rozhodnutí Rady o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost (2010/427/EU)*. Rada EU, 26. 7. 2010. On-line: (eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:201:0030:0040:CS:PDF).
- ³⁶ *Zpráva předsednictví o Evropské službě pro vnější činnost (14930/09)*. Evropská rada, 23. 10. 2009. On-line: (register.consilium.europa.eu/pdf/cs/09/st14/st14930.cs09.pdf).
- ³⁷ Tichý, Lukáš (2010): *Vztahy EU–Rusko po summitu: „business as usual“*. Natoaktual.cz, 14. 6. 2010. On-line: (www.natoaktual.cz/vztahy-eu-rusko-po-summitu-business-as-usual-fa2-na-analyzy.asp?c=A100614_093453_na_analyzy_m02).
- ³⁸ *Rozhovor s představitelkou Odboru Společné zahraniční a bezpečnostní politiky MZV ČR*, 25. 11. 2010.
- ³⁹ PISM (2010): *The Practice of Appointing the Heads of EU Delegations in the Wake of Council Decision on the European External Action Service*. Warsaw: Polish Institute of International Affairs, srpen 2010. On-line: (www.pism.pl/zalaczniki/PISM_Report_HoD.pdf).
- ⁴⁰ *Vísehrad se prý obává hrozby malého zastoupení v diplomacii EU*. ČTK, 11. 3. 2010.
- ⁴¹ *O posty ve vznikající diplomatické službě EU usilují i Češi*. ČTK, 14. 4. 2010.
- ⁴² *Jiří Šedivý by mohl obsadit přední post v unijní diplomacii*. Mediafax.cz, 21. 5. 2010. On-line: (www.mediafax.cz/politika/3043085-Jiri-Sedivy-by-mohl-obsadit-predni-post-v-unijni-diplomacii).
- ⁴³ *Češi ani Slováci ve výběru velvyslanců EU neuspěli*. ČTK, 15. 9. 2010.
- ⁴⁴ *Rozhovor s představitelkou Odboru Společné zahraniční a bezpečnostní politiky MZV ČR*, op. cit.
- ⁴⁵ *Tisková zpráva 3057. zasedání Rady – Konkurenceschopnost (vnitřní trh, průmysl, výzkum a vesmír) (17668/1/10 REVI)*. Rada EU, 10. 12. 2010. On-line: (www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_

- [data/docs/pressdata/CS/intm/118868.pdf](#)).
- ⁴⁶ Juraj Chmiel: *Mám tři priority. Dvakrát Lisabon, jednou Galileo*. E15, 7. 1. 2010. On-line: (www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/v-mediich/archiv-chmiel/juraj-chmiel-mam-tri-priority--dvakrat-lisabon--jednou-galileo-66691).
- ⁴⁷ *Centrála systému Galileo bude v Praze*. Český rozhlas, 10. 12. 2010. On-line: (www.rozhlas.cz/zpravy/evropskaunie/_zprava/822577).
- ⁴⁸ *Tisková zpráva 3057. zasedání Rady – Konkurenceschopnost (vnitřní trh, průmysl, výzkum a vesmír) (17668/1/10 REV1)*, op. cit.
- ⁴⁹ *Administrativní část navigačního systému Galileo bude v Praze*. ČTK, 8. 12. 2010.
- ⁵⁰ Určitá debata proběhla v roce 2007 – viz např. Dobeš, Karel (2007): *Evropou obchází strašidlo Galileo*. Aktuálně.cz, 1. 8. 2007. On-line: (aktualne.centrum.cz/clanek.phtml?id=478680).
- ⁵¹ Např. *Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU*. Vláda ČR, 1. 12. 2010. On-line: (www.mfcr.cz/cps/rde/xbc/mfcr/101203_RP_web_doc.doc), viz též *Národní kosmický plán*. Vláda ČR, 3. 5. 2010. On-line: (www.spacedepartment.cz/storage/Narodni_kosmicky_plan/narodni_kosmicky_plan_cz.pdf).
- ⁵² *Pozice ČR k projednávané strategii EU 2020*. Vláda ČR, 21. 12. 2009. On-line: (www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Pozice_Strategie-EU-2020.pdf).
- ⁵³ *Sdělení Komise Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (KOM(2010) 2020)*, 3. 3. 2010. On-line: (ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf).
- ⁵⁴ *Usnesení Výboru pro EU č. 11 k materiálu Rámcová pozice České republiky ke Sdělení Evropské komise „Evropa 2020. Strategie pro inteligentní, udržitelný a začleňující růst“*. Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny PČR, 15. 3. 2010. On-line: (www.vlada.cz/assets/ppov/veu/usneseni/usneseni_veu_87.pdf).
- ⁵⁵ *Fischer: EU si ve strategii do roku 2020 musí dát měřitelné cíle*. ČTK, 29. 1. 2010.
- ⁵⁶ *Chmiel: ČR má pro novou „desetiletku: EU tři priority*. ČTK, 18. 3. 2010.
- ⁵⁷ Tamtéž.
- ⁵⁸ *ČR chce, aby cílem nové strategie EU byla i konkurenceschopnost*. ČTK, 24. 3. 2010.
- ⁵⁹ Tamtéž; viz též *Zápis z 27. schůze Výboru pro záležitosti Evropské unie*. Senát, 14. 4. 2010; *Zápis z 63. schůze Výboru pro evropské záležitosti*. Poslanecká sněmovna, 24. 3. 2010.
- ⁶⁰ *Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU (KOM (2010) 700 v konečném znění)*. Vláda ČR, 1. 12. 2010, op. cit.
- ⁶¹ *Závěry Evropské rady 25. a 26. března 2010 (EUCO 7/10)*, 26. 3. 2010. On-line: (ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/press/ks6_er_zavery.pdf).
- ⁶² Pro přehled viz *Úvod ke strategii Evropa 2020*. Stálé zastoupení ČR při EU. On-line: (www.mzv.cz/representation_brussels/cz/evropska_unie/strategie_evropa_2020/uvod_ke_strategii_evropa_2020.html); nebo *Strategie Evropa 2020*. Ministerstvo financí ČR. On-line: (www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_strategie_evropa_2020.html).
- ⁶³ *Závěry Evropské rady 17. června 2010 (EUCO 13/10)*. 17. 6. 2010. On-line: (www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/115366.pdf).
- ⁶⁴ *Národní cíle ČR v rámci Strategie Evropa 2020*. Vláda ČR, 1. 9. 2010. On-line: (www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/cr/eu-2020-a-cr-78696/).
- ⁶⁵ *Národní cíle stanovené na základě hlavních cílů strategie „Evropa 2020“*. Hlavní překážky v jejich dosahování a navrhovaná řešení. Vláda ČR, červen 2010. On-line: (www.asocr.cz/dokumenty/2010/100527EU2020-prekazky.pdf).
- ⁶⁶ *Chmiel: ČSSD mi znemožnila informovat kraje o pomoci po povodních*. ČTK, 23. 5. 2010.
- ⁶⁷ *Akční plán pro naplňování národních cílů ČR stanovených v rámci Strategie Evropa 2020*. Vláda ČR. On-line: (www.ictu.cz/fileadmin/docs/Akce_Spis/Pracovni_skupiny/Fondy_EU/Akcní_plan_St_rategie_Evropa_2020.doc).
- ⁶⁸ *Závěry Evropské rady 17. června 2010 (EUCO 13/10)*, op. cit.
- ⁶⁹ *Česko je proti nové bankovní dani, chce změnit postoj EU*, op. cit.
- ⁷⁰ *Vláda potvrdila odmítavé stanovisko k evropské bankovní dani*. ČTK, 18. 8. 2010.

- ⁷¹ *Česko v Bruselu opět odmítlo zavedení bankovní daně*. ČTK, 7. 9. 2010.
- ⁷² *Závěry Evropské rady 17. června 2010 (EUCO 13/10)*, op. cit.
- ⁷³ *Rozhovor s představitelem Odboru pro všeobecné záležitosti EU MZV*, 19. 11. 2010.
- ⁷⁴ *Holman: ČNB odmítá změny v dohledu nad finančním trhem v EU*. ČTK, 22. 9. 2010.
- ⁷⁵ *Kontroverzní reforma finančního dohledu v EU byla schválena, ČNB je ostře proti*. E15, 22. 9. 2010. On-line: (zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/kontroverzni-reforma-financniho-dohledu-v-eu-byla-schvalena-cesi-ustoupili).
- ⁷⁶ *EU zvažuje zpřísnění dohledu nad veřejnými dluhy*. Euractiv.cz, 6. 5. 2010. On-line: (www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/eu-zvazuje-zpriseneni-dohledu-nad-verejnymi-dluhy-007457).
- ⁷⁷ *Německo schválilo svůj příspěvek ke stabilizaci eurozóny*. ČTK, 21. 5. 2010. On-line: (www.financninoviny.cz/zpravy/nemecko-schvalilo-svuj-prispevek-ke-stabilizace-eurozony/480438?rss).
- ⁷⁸ *Brusel zvažuje zastavení dotací státům s nadměrnými deficity*. Euractiv.cz, 15. 4. 2010. On-line: (www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/brusel-zvazuje-zastaveni-dotaci-statum-kttere-porusuji-rozpoctova-pravidla-007371).
- ⁷⁹ *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Posílení koordinace hospodářské politiky (KOM(2010) 250 v konečném znění)*, 12. 5. 2010. On-line: (eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0250:FIN:CS:PDF).
- ⁸⁰ *Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – Nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU (KOM(2010) 367 v konečném znění)*, 30. 6. 2010. On-line: (eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0367:FIN:CS:PDF).
- ⁸¹ Blíže viz *Institucionální záležitosti v září 2010*. Euroskop.cz, 30. 9. 2010. On-line: (www.euroskop.cz/8443/17472/clanek/institucionalni-zalezitosti-v-zari-2010).
- ⁸² *Institucionální záležitosti v září 2010*, op. cit.; viz též *Začíná evropský semestr. Státy musí šetřit a reformovat*. Euractiv.cz, 13. 1. 2011. On-line: (www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/zacina-evropsky-semestr-staty-musi-setrit-a-reformovat-008341).
- ⁸³ *Institucionální záležitosti v září 2010*, op. cit.
- ⁸⁴ *Klaus má na rozpočtovou problematiku EU podobný názor jako vláda*. ČTK, 22. 10. 2010.
- ⁸⁵ *Usnesení Výboru pro Evropskou unii č. 18 k materiálu „Rámcová pozice ke Sdělení Evropské komise k posílení koordinace hospodářských politik“*. Vláda ČR, 31. 5. 2010. On-line: (www.vlada.cz/assets/ppov/veu/usneseni/usneseni_veu_94.pdf).
- ⁸⁶ *Institucionální záležitosti v září 2010*, op. cit.; *Schwarzenberg: Měnit teď smlouvy EU by bylo riskantním omylem*. ČTK, 25. 10. 2010; *Německo s návrhem tvrdých sankcí na rozpočtové hříšníky narazilo. V EU totiž hřeší skoro všichni*. iHNed.cz, 21. 5. 2010. On-line: (ekonomika.ihted.cz/c1-43716960-nemecko-s-navrhem-tvrdych-sankci-na-rozpoctove-hrisniky-narazilo-v-eu-totiz-hresi-skoro-vsichni); *Summit EU nerozhodl o návrhu odebrat hlasovací právo*. ČTK, 29. 10. 2010.
- ⁸⁷ *Nečas: Česko podporuje zavedení automatických sankcí v EU*. ČTK, 15. 9. 2010; *ČR souhlasí s cíly návrhu EU o vynucování rozpočtové disciplíny*. ČTK, 27. 10. 2010.
- ⁸⁸ *Klaus má na rozpočtovou problematiku EU podobný názor jako vláda*. ČTK, 22. 10. 2010.
- ⁸⁹ *EU zpřísnila rozpočtové sankce, Merkelová a Sarkozy souhlasí*. ČTK, 18. 10. 2010.
- ⁹⁰ *Případné úpravy „Lisabonu“ by Češi mohli schvalovat v referendu*. ČTK, 28. 10. 2010.
- ⁹¹ *Merkelová prezentovala plán „záchrany eura“ včetně návrhu řízeného bankrotu země eurozóny*. Patria Online, 19. 5. 2010. On-line: (www.patria.cz/Zpravodajstvi/1622886/merkelova-prezentovala-plan-zachrany-eura-vcetne-navrhu-rizeneho-bankrotu-zeme-eurozony.html).
- ⁹² *Případné úpravy „Lisabonu“ by Češi mohli schvalovat v referendu*, op. cit.
- ⁹³ *Závěry Evropské rady 28. a 29. října 2010 (EUCO 25/1/10 REV 1)*, 30. 11. 2010. On-line: (www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/117512.pdf).
- ⁹⁴ *Schwarzenberg: Měnit teď smlouvy EU by bylo riskantním omylem*. ČTK, 25. 10. 2010.

- ⁹⁵ EU připustila změny „Lisabonu“, podle Nečase k nim nemusí dojít. ČTK, 29. 10. 2010.
- ⁹⁶ Nečas: Jak bude záchranný mechanismus vypadat, se zatím neví. ČTK, 29. 10. 2010.
- ⁹⁷ Případné úpravy „Lisabonu“ by Češi mohli schvalovat v referendu, op. cit.
- ⁹⁸ Ke změně Lisabonské smlouvy nebude referendum, řekl Nečas na Hradě. iDNES.cz. On-line: (zpravy.idnes.cz/ke-zmene-lisabonske-smlouvy-nebude-referendum-rekl-necas-na-hrade-pyv-domaci.asp?c=A110203_111650_domaci_kop).
- ⁹⁹ Nečas: Změnu lisabonské smlouvy by měl schvalovat i Klaus. ČTK, 16. 12. 2010.
- ¹⁰⁰ Závěry Evropské rady 16. a 17. prosince 2010 (EUCO 30/1/10 REV 1), 25. 1. 2011. On-line: (www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/CS/ec/118589.pdf).
- ¹⁰¹ EU mění kvůli záchrannému fondu Lisabonskou smlouvu. Euractiv.cz, 17. 12. 2010. On-line: (www.euractiv.cz/evropske-instituce/clanek/evropska-unie-meni-kvuli-zachrannemu-fondu-lisabonskou-smlouvu-008239).
- ¹⁰² Závěry Evropské rady 16. a 17. prosince 2010 (EUCO 30/1/10 REV 1), op. cit.
- ¹⁰³ EU mění kvůli záchrannému fondu Lisabonskou smlouvu, op. cit.
- ¹⁰⁴ Němci tlačí na Čechy: Přijměte euro a platte. Lidovky.cz, 11. 12. 2010. On-line: (www.lidovky.cz/nemci-tlaci-na-cechy-prijmete-euro-a-platte-fj4-/ln_noviny.asp?c=A101211_000002_ln_noviny_sko).
- ¹⁰⁵ Estonsko přijme euro, na dlouho bude zřejmě poslední. ČTK, 28. 12. 2010.
- ¹⁰⁶ Klaus a ČNB: Odmítneme euro. Lidové noviny, 27. 11. 2010. On-line: (www.lidovky.cz/klaus-a-cnb-odmitneme-euro-095-/ln_noviny.asp?c=A101127_000002_ln_noviny_sko&klic=240111&mes=101127_0).
- ¹⁰⁷ Vyjednat s EU výjimku na euro by šlo těžko, miní premiér Nečas. iDNES.cz, 26. 11. 2010. On-line: (zpravy.idnes.cz/vyjednat-s-eu-vyjimku-na-euro-by-slo-tezko-mini-premier-necas-p5a-/domaci.asp?c=A101126_160859_domaci_kop).
- ¹⁰⁸ Výhodiska pozice ČR pro jednání o reformě rozpočtu EU – shrnutí pozice. Vláda ČR, květen 2010. On-line: (www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Vychodiska_shrnuti_Rozpoet-EU_kveten-2010_pdf.pdf).
- ¹⁰⁹ Pro přehled pozičních dokumentů viz Revize rozpočtu EU. Ministerstvo financí ČR. On-line: (www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/eu_revize_rozpoctu_eu.html).
- ¹¹⁰ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee, the Committee of the Regions and the National Parliaments – The EU Budget Review (COM(2010) 700 final), 19. 10. 2010. On-line: (www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Sdeleni_EK_revize_AJ_pdf.pdf).
- ¹¹¹ Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU (KOM (2010) 700 v konečném znění), op. cit.
- ¹¹² Dva důležité dokumenty ve vztahu k EU schváleny. Vláda ČR, 31. 5. 2010. On-line: (www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/tiskove-zpravy/dva-dulezite-dokumenty-ve-vztahu-k-eu-schvaleny-72699/).
- ¹¹³ Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU (KOM (2010) 700 v konečném znění), op. cit.
- ¹¹⁴ Česko odmítá růst výdajů v rozpočtu EU pro příští rok. ČTK, 28. 10. 2010.
- ¹¹⁵ Velké země chtějí zmrazit rozpočty EU po roce 2013, ČR je proti. Euractiv.cz, 20. 12. 2010. On-line: (www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/velke-zeme-eu-chteji-zmrazit-rozpocty-eu-po-roce-2013-cr-je-proti-008247).
- ¹¹⁶ Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU (KOM (2010) 700 v konečném znění), op. cit.
- ¹¹⁷ Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU (KOM (2010) 700 v konečném znění), op. cit.; bliže viz Výhodiska pozice ČR pro jednání o podobě kohezní politiky EU po roce 2013. Vláda ČR, 3. 11. 2010. On-line: (www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=081ab70a-abac-4183-b42a-d687d49b3770).
- ¹¹⁸ Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU (KOM (2010) 700 v konečném znění), op. cit.

- ¹¹⁹ Francie s ČR chtějí pracovní skupinu k energetické bezpečnosti. ČTK, 15. 10. 2010.
- ¹²⁰ Beneš, Vít–Karlas, Jan: Evropský rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal (ed.): Česká zahraniční politika v roce 2008. Analýza ÚMV. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009.
- ¹²¹ Výbor pro Evropskou unii. On-line (www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/veu/vybor-pro-evropskou-unii-22560/).
- ¹²² Fischer: Vláda chce snížit deficit pod 3 procenta HDP do roku 2014. ČTK, 28. 1. 2010.
- ¹²³ Ministr pro Evropu nebude potřeba. Fischer chce úřad zrušit. On-line: (www.estat.cz/zpravy/estat-v-mediich/ministr-pro-evropu-nebude-potreba-fischer-chce-urad-zrusit/).
- ¹²⁴ Rozhovor s pracovníkem Úřadu vlády ČR, 10. 11. 2010.
- ¹²⁵ Kaczynski, Piotr a kol.: *The Treaty of Lisbon: A Second Look at the Institutional Innovations*. Joint CEPS, EGDMONT and EPC Study September 2010.
- ¹²⁶ Tamtéž, s. 11.
- ¹²⁷ Článek 7 – jednací řad vlády. Vláda ČR. On-line: (www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/jednaci-rad-vlady/jednaci-rad-vlady-26527/); rozhovor s pracovníkem MZV.
- ¹²⁸ Nečas: Evropské záležitosti neodstavíme na vedlejší kolej. Euractiv.cz, 5. 8. 2010. On-line: (www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/necas-evropske-zalezitosti-neodstavime-na-vedlejsi-koleji-007791).
- ¹²⁹ Viz Beneš, Vít–Karlas, Jan: Evropský rozměr české zahraniční politiky, op. cit.
- ¹³⁰ Nečas: Evropské záležitosti neodstavíme na vedlejší kolej, op. cit.
- ¹³¹ Nečas: Státní tajemník pro Evropu bude už za pár týdnů. Aktuálně.cz, 22. 8. 2010. On-line: (aktualne.centrum.cz/domaci/politika/clanek.phtml?id=675383).
- ¹³² Opozice se liší v názoru na zřízení státního tajemníka pro EU. ČTK, 17. 8. 2010; ODS a TOP 09 se dál přou, nyní kvůli zákoníku práce a diplomacii. ČTK, 31. 8. 2010.
- ¹³³ TOP 09 dále odmítá tajemníka pro EU, Nečas o tom chce debatu. ČTK, 18. 11. 2010.
- ¹³⁴ Karlas, Jan: Evropské záležitosti, koordinace a český zájem. In: Drulák, Petr–Handl, Vladimír a kol.: *Hledání českých zájmů. Vnitřní rozmanitost a vnější akceschopnost*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2010.
- ¹³⁵ Nečas žádá tajemníka pro EU, Schwarzenberg to odmítá. Deník Referendum, 18. 11. 2010. On-line: (www.denikreferendum.cz/clanek/7379-necas-zada-tajemnika-pro-eu-schwarzenberg-to-odmita).
- ¹³⁶ Náměstek pro evropské záležitosti Sedláček skončil ve funkci. ČTK, 5. 11. 2010.
- ¹³⁷ Beneš, Vít–Karlas, Jan: Evropský rozměr české zahraniční politiky. In: Kořan, Michal (ed.): Česká zahraniční politika v roce 2007. Analýza ÚMV. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2008, s. 61–91.
- ¹³⁸ Statut Výboru pro EU. Vláda ČR. On-line (www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/veu/vybor-pro-evropskou-unii-22560/).
- ¹³⁹ Rozhovory s pracovníkem Úřadu vlády ČR, 10. 11. 2010.
- ¹⁴⁰ Rozhovor s představitelem Odboru pro všeobecné záležitosti EU MZV, 19. 11. 2010.
- ¹⁴¹ Schwarzenberg zašel s Hodačem na pivo, na postoji ale nic nemění. ČTK, 13. 9. 2010.
- ¹⁴² Schwarzenberg se kvůli EU setkal s Hodačem, dál ale trvá na svém. ČTK, 9. 9. 2010.
- ¹⁴³ Haughton, Tim: *Zranitelnost, povstupní kocovina a role předsednictví: Formování národních preferencí nových členských států EU*. Mezinárodní vztahy, Vol. 45, 4/2010, s. 11–28.
- ¹⁴⁴ Rozhovor s představitelem Odboru pro všeobecné záležitosti EU MZV, op. cit.
- ¹⁴⁵ Rozhovory s pracovníky Stalého zastoupení ČR při EU, 6. 12. 2010.
- ¹⁴⁶ Totéž.
- ¹⁴⁷ Totéž.
- ¹⁴⁸ Pro diskusi o tvorbě koalice v EU viz kapitola *Státy západní Evropy v české zahraniční politice* v této knize.
- ¹⁴⁹ Rozhovor s pracovníkem Kanceláře prezidenta republiky, 2. 12. 2010.
- ¹⁵⁰ Totéž.
- ¹⁵¹ Klaus: Německo musí nést i negativní důsledky evropské integrace. ČTK, 29. 4. 2010.
- ¹⁵² *Budoucnost Evropy?* Václav Klaus. On-line: (www.klaus.cz/clanky/2731).

- ¹⁵³ Klaus pro německý FAZ: Za krizi v Řecku může euro. ČTK, 27. 4. 2010.
- ¹⁵⁴ Klaus a ČNB: Odmítneme euro. Lidové noviny, 27. 11. 2010. On-line: (www.lidovky.cz/klaus-a-cnb-odmitneme-euro-095-/ln_noviny.asp?c=A101127_000002_ln_noviny_sko&klic=240111&mes=101127_0).
- ¹⁵⁵ Rozhovor prezidenta republiky pro týdeník Euro. Euro, 3. 5. 2010. On-line: (www.klaus.cz/clanky/2583).
- ¹⁵⁶ Klaus s Nečasem si rozdělili role: Klaus se zúčastní summitů „velkých“, Nečas „malých“. IHNED. cz. On-line: (domaci.ihned.cz/c1-46508280-klaus-s-necasem-si-rozdelili-role-klaus-se-zucastni-summitu-velkych-necas-malych).
- ¹⁵⁷ Prezident se setkal s novým britským ministrem zahraničních věcí Williamem Haguem. On-line: (www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/6569.shtml).
- ¹⁵⁸ Rozhovor s pracovníkem Kanceláře prezidenta republiky, op. cit.
- ¹⁵⁹ Postoje vůči EU máme jednotné, tvrdí Nečas a Schwarzenberg. ČTK, 30. 10. 2010; Klaus se znovu sešel s Nečasem před summitem EU. ČTK, 8. 12. 2010.
- ¹⁶⁰ Postoje vůči EU máme jednotné, tvrdí Nečas a Schwarzenberg. ČTK, 30. 10. 2010.
- ¹⁶¹ Jednací řád Poslanecké sněmovny. Poslanecká sněmovna PČR. On-line: (www.psp.cz/docs/laws/1995/90.html#_15a), cit. 1. 4. 2011).
- ¹⁶² Tamtéž.
- ¹⁶³ Výbor pro evropské záležitosti. Poslanecká sněmovna PČR. On-line: (www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=510).
- ¹⁶⁴ Král, David–Bartovic, Vladimír: Český a slovenský parlament po Lisabonské smlouvě. Praha: Europeum, 2010. On-line: (www.europeum.org/doc/publications/Narodni_parlamenty_CZ_Web.pdf).
- ¹⁶⁵ Projev J. Bauera na konferenci „Nová role národních parlamentů v rozhodovacích procesech EU: předchozí zkušenosti a nové výzvy v souvislosti s Lisabonskou smlouvou“. Informační centrum Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Praha, 16. 11. 2010.
- ¹⁶⁶ Výbor pro evropské záležitosti, op. cit.
- ¹⁶⁷ Král, David–Bartovic, Vladimír: op. cit.
- ¹⁶⁸ Projev Jindřišky Syllové na konferenci „Nová role národních parlamentů v rozhodovacích procesech EU: předchozí zkušenosti a nové výzvy v souvislosti s Lisabonskou smlouvou“. Informační centrum Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Praha, 16. 11. 2010.
- ¹⁶⁹ Král, David–Bartovic, Vladimír: op. cit.
- ¹⁷⁰ Odůvodněné stanovisko Poslanecké sněmovny České republiky týkající se návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem sezónního zaměstnání (KOM(2010)0379 – C7-0180/20102010/0210(COD)). On-line: (www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-450.919+01+DOC+PDF+V0//CS&language=CS).
- ¹⁷¹ Interparliamentary EU Information Exchange – COD/2010/0210. On-line: (www.ipex.eu/ipex/cms/home/Documents/dossier_COD20100210).
- ¹⁷² Král, David–Bartovic, Vladimír: op. cit.
- ¹⁷³ Viz např. Senátoři mají výhrady k Akčnímu plánu pro městskou mobilitu. ČTK, 18. 3. 2010; nebo i Senát možná evropský ochranný příkaz napaadne u evropského soudu. ČTK, 1. 4. 2010.
- ¹⁷⁴ Král, David–Bartovic, Vladimír: op. cit., s. 8.; Rozhovor s Lud'kem Seřizem, předsedou Výboru pro záležitosti Evropské unie Senátu ČR, 25. 11. 2010.
- ¹⁷⁵ Kaczynski, Piotr a kol., op. cit., s. 113.
- ¹⁷⁶ Rozhovor s Lud'kem Seřizem, předsedou Výboru pro záležitosti Evropské unie Senátu ČR, op. cit.; viz též Král, David–Bartovic, Vladimír: op. cit., s. 8.
- ¹⁷⁷ František Čákr: Národní parlamenty si už společný test subsidiarity vyzkoušely. Euractiv.cz, 26. 2. 2010. On-line: (www.euractiv.cz/print-version/analiza/frantisek-cakrt-narodni-parlamenty-si-uz-spolecny-test-subsidiarity-vyzkoušely-007149).
- ¹⁷⁸ Conclusions of the XLIII COSAC. Madrid, 31. 5.–1. 6. 2010. On-line: (www.cosac.eu/en/meetings/

- Madrid2010/ordinary.doc/conclus.pdf).
- ¹⁷⁹ Národní parlamenty by prý měly víc koordinovat svůj postup v EU. ČTK, 9. 3. 2010.
- ¹⁸⁰ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o občanské iniciativě (SEK(2010) 370), 31. 3. 2010. On-line: (eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0119:FIN:CS:PDF).
- ¹⁸¹ Senát žádá přísnější podmínky pro podávání „evropské petice“. ČTK, 18. 3. 2010.
- ¹⁸² Usnesení Senátu č. 411 k Zelené knize o Evropské občanské iniciativě (senátní tisk K 90/07). Senát PČR, 18. 3. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/55120/46767).
- ¹⁸³ Usnesení Senátu č. 500 k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o občanské iniciativě (senátní tisk č. N 102/07). Senát PČR, 20. 5. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/55963/47461); Reakce Komise (C/2010/5058), 20. 7. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original?docid=56536&varid=47961&fileid=45903).
- ¹⁸⁴ Usnesení Senátu č. 465 ke sdělení Komise EVROPA 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění (senátní tisk č. K 97/07). Senát PČR, 22. 4. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/55706/47243).
- ¹⁸⁵ Rozhovor s Lud'kem Seřizem, předsedou Výboru pro záležitosti Evropské unie Senátu ČR, op. cit.
- ¹⁸⁶ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropské centrální bance, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Posílení koordinace hospodářské politiky (KOM(2010) 250). Evropská komise, 12. 5. 2010.
- ¹⁸⁷ Usnesení Senátu č. 591 ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropské centrální bance, Hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Posílení koordinace hospodářské politiky (senátní tisk č. K 114/07). Senát PČR, 3. 11. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/57324/48620).
- ¹⁸⁸ Usnesení Senátu č. 518 k Informaci vlády České republiky o výsledcích jednání Evropské rady, která se konala dne 17. června 2010. Senát PČR, 23. 6. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/56163/47629).
- ¹⁸⁹ Usnesení Senátu č. 593 ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Evropské centrální bance – Fondy pro řešení problémů bank (senátní tisk č. K 116/07). Senát PČR, 3. 11. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/57328/48622).
- ¹⁹⁰ Usnesení Senátu č. 588 ke Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Analýza možností snížení emisí skleníkových plynů o více než 20 % a vyhodnocení rizika úniku uhlíku (senátní tisk č. K 115/07). Senát PČR, 3. 11. 2010. On-line: (www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/57320/48618).
- ¹⁹¹ Rozhovor s Lud'kem Seřizem, předsedou Výboru pro záležitosti Evropské unie Senátu ČR, op. cit.
- ¹⁹² Národní cíle ČR v rámci Strategie Evropa 2020. Vláda ČR, 1. 9. 2010. On-line: (www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/strategie-evropa-2020/cr/eu-2020-a-cr-78696/).
- ¹⁹³ Vláda pro Brusel vypracovala stručnou verzi strategie Evropa 2020. Parlamentní listy, 3. 6. 2010. On-line: (www.parlamentnilisty.cz/zpravy/167188.aspx).
- ¹⁹⁴ ČR nestanoví termín pro euro, zaměstnavatelům se to nelíbí. Euractiv.cz, 7. 12. 2010. On-line: (www.euractiv.cz/cr-v-evropske-unii/clanek/cr-nebude-mit-euro-do-roku-2014-zamestnavatele-jsou-proti-008192).
- ¹⁹⁵ Vláda přerušila na 14 dní projednávání Konvergenčního programu. ČTK, 25. 1. 2010.
- ¹⁹⁶ HK: Ekologická směrnice nesmí ovlivnit konkurenceschopnost ČR. ČTK, 4. 2. 2010.
- ¹⁹⁷ Zájmy uhelného průmyslu bude v Evropě nadále hájit Pudil. ČTK, 1. 2. 2010.
- ¹⁹⁸ What is ACEA? European Automobile Manufacturers Association. On-line: (www.acea.be/index.php/collection/about_us).
- ¹⁹⁹ Nečas: Ivan Hodač je nejžhavějším kandidátem na funkci státního tajemníka pro evropské záležitosti. Mediafax.cz, 22. 8. 2010. On-line: (www.mediafax.cz/politika/3084780-Necas-Ivan-Hodac-je-nejzhavejsim-kandidatem-na-funkci-statniho-tajemnika-pro-evropske-zalezitosti).
- ²⁰⁰ Euro. Česká národní banka. On-line: (www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/euro/).
- ²⁰¹ Euro přispělo k zadlužení Řecka. Týden, 30. 8. 2010. On-line: (www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_

- media/clanky_rozhovory/media_2010/cl_10_100830a.html).
- ²⁰² Hampl, Mojmir: *Euro by nás před šokem nezachránilo*. Mladá fronta Dnes, 26. 11. 2008, s. 9. On-line: (www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2008/cl_08_081126.html).
- ²⁰³ Klaus a ČNB: *Odmítněme euro*, op. cit.
- ²⁰⁴ Tamtéž.
- ²⁰⁵ *Kontroverzní reforma finančního dohledu v EU byla schválena, ČNB je ostře proti*. E15, 22. 9. 2010. On-line: (zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/kontroverzni-reforma-financniho-dohledu-v-eu-byla-schvalena-cesi-ustoupili).
- ²⁰⁶ Holman: *ČNB odmítá změny v dohledu nad finančním trhem v EU*. ČTK, 22. 9. 2010.
- ²⁰⁷ Tomšík, Vladimír: *Regulace a dohled nad finančním trhem v EU – aktuální otázky*. Prezentace na Sněmu Komory auditorů ČR, 22. 11. 2010. On-line: (www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/tomsik_20101122_komora_auditoru.pdf).
- ²⁰⁸ Hašek (ČSSD): *Vláda tajně škrtla krajům miliardy na fondy EU*. ČTK, 12. 8. 2010.
- ²⁰⁹ *Obcím na jižní Moravě se vládní škrtky u dotací nelíbí*. ČTK, 13. 8. 2010.
- ²¹⁰ *Kraje přestanou přidělovat nové unijní dotace, rozhodli hejtmani*. ČTK, 13. 9. 2010.
- ²¹¹ *Stát bude opět částečně spolufinancovat dotace z EU v krajích*. ČTK, 23. 9. 2010.
- ²¹² *Viz např. Krize eurozóny, záchranný balíček 500 miliard eur a krátkozrakost EU*. Blog iHNed.cz, 10. 5. 2010. On-line: (sedlacek.blog.ihtned.cz/cl-43351430-krize-eurozony-zachranny-balicek-500-miliard-eur-a-kratkozrakost-eu).
- ²¹³ *Viz např. Pavel Kohout: Jak Irům zhořklo euro*. Lidové noviny, 13. 11. 2010. On-line: (www.vlada.cz/cz/ppov/ekonomicka-rada/clanky/pavel-kohout-jak-irum-zhorklo-euro-78053/).
- ²¹⁴ *Euro v Česku se odkládá, kvůli řecké krizi se ho politici bojí*. iDNES.cz, 10. 5. 2010. On-line: (ekonomika.idnes.cz/euro-v-cesku-se-odklada-kvuli-recke-krizi-se-ho-politici-boji-pl3-ekonomika.aspx?c=A100509_195917_ekonomika_abr).
- ²¹⁵ *Sám se zachrání jen baron Prášil*. Rozhovor s viceguvernérem ČNB Mojmiru Hamplm. Mladá fronta Dnes, 10. 5. 2010. On-line: (www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2010/cl_10_100510.html); *Chvála koruny, euro už mohlo Česko stát 80 miliard*. Aktuálně.cz, 22. 11. 2010. On-line: (aktualne.centrum.cz/ekonomika/penize/clanek.phtml?id=683587).
- ²¹⁶ *Pavel Kohout: Jak Irům zhořklo euro*, op. cit.
- ²¹⁷ *Mezi tyto výjimky řadíme např. Chceme Deutsche Euro?* Respekt, 30. 11. 2010, a další komentáře Jana Macháčka.
- ²¹⁸ *Velké země chtějí zmrazit rozpočty EU po roce 2013, ČR je proti*, op. cit.
- ²¹⁹ *Rámcová pozice ČR ke sdělení Komise k revizi rozpočtu EU (KOM (2010) 700 v konečném znění*, op. cit; bližší viz *Východiska pozice ČR pro jednání o podobě kohezní politiky EU po roce 2013*, op. cit.
- ²²⁰ Beneš, Vít–Karlas, Jan: *Evropský rozměr české zahraniční politiky*. In: Kořan, Michal (ed.): *Česká zahraniční politika v roce 2008. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2009, s. 69–70.
- ²²¹ Drulák, Petr: *Česká zahraniční politika mezi internacionalismem a atlantismem*. In: Kořan, Michal (ed.): *Česká zahraniční politika v roce 2007. Analýza ÚMV*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2008, s. 395–402.
- ²²² *Česko je proti nové bankovní dani, chce změnit postoj EU*, op. cit.
- ²²³ Chmel, Marek–Syllová, Jindřiška: *Listina základních práv Evropské unie a česká „výjimka“ z Listiny*. Studie Parlamentního institutu PČR, listopad 2009.
- ²²⁴ Bončková, Helena–Smekal, Hubert: *Česká republika a výjimka z Listiny základních práv Evropské unie*. Studie Centra pro lidská práva a demokracii, 1/2010, s. 4. On-line: (www.iips.cz/data/files/Centrum%20LP/papers/Vyjimka_EU.pdf).
- ²²⁵ *Před rokem získalo Česko výjimku z listiny základních práv EU*. ČTK, 28. 10. 2010; *Před rokem ČR ratifikovala lisabonskou smlouvu*. ČTK, 1. 11. 2010; *Vláda asi kvůli Senátu neprosadí Klausovu výjimku k Lisabonu*. ČTK, 1. 12. 2010.
- ²²⁶ *Může francouzská bankovní daň dopadnout také na Komerční banku?* Patria Online, 14. 12. 2010. On-line: (www.patria.cz/Zpravodajstvi/1740733/muze-francouzska-bankovni-dan-dopadnout).

- take-na-komercni-banku.html*).
- ²²⁷ *Schwarzenberg: Měnit teď smlouvy EU by bylo riskantním omylem*. ČTK, 25. 10. 2010.
- ²²⁸ *Divergence over convergence*. Economist, 4. 2. 2011. On-line: (www.economist.com/blogs/charlemagne/2011/02/saving_euro); *Merkel, Sarkozy inching towards eurozone deal*. Euractiv.com, 4. 2. 2011. On-line: (www.euractiv.com/en/euro-finance/merkel-sarkozy-inching-eurozone-deal-news-501895).
- ²²⁹ *Silver Lining of EU's Woes: Euro-Zone Crisis Presents Opportunity for Greater Unity*. Spiegel online, 13. 10. 2010. On-line: (www.spiegel.de/international/europe/0,1518,722998,00.html); *Merkel to call for common eurozone economic policymaking*. The Guardian, 4. 2. 2011. On-line: (www.guardian.co.uk/business/2011/feb/04/merkel-single-eurozone-economic-policy).
- ²³⁰ *Necas se Sarkozym probrali pakt konkurenceschopnosti pro EU*. ČTK, 11. 2. 2011. On-line: (www.ceskenoviny.cz/svet/zpravy/necas-se-sarkozym-probrali-pakt-konkurenceschopnosti-pro-eu/595199&id_seznam=).